सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा

बागमती प्रदेश सरकार

भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय

यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय

हेटौंडा, नेपाल

बागमती प्रदेशको नक्सा

राष्ट्रिय गान

सयौं थुङ्गा फूलका हामी, एउटै माला नेपाली ।
सार्वभौम भई फैलिएका मेची महाकाली ।।
प्रकृतिका कोटीकोटी सम्पदाको आँचल ।
वीरहरुका रगतले, स्वतन्त्र र अटल ।।
ज्ञानभूमि, शान्तिभूमि तराई, पहाड, हिमाल ।
अखण्ड यो प्यारो हाम्रो मातृभूमि नेपाल ।।
बहुल जाति, भाषा, धर्म, संस्कृति छन् विशाल ।
अग्रगामी राष्ट्र हाम्रो जय-जय नेपाल ।।

मन्त्रीज्यूको मन्तव्य

बागमती प्रदेश सरकारले सडक पूर्वाधारलाई केवल आवागमनको माध्यमका रूपमा मात्र नभई आर्थिक समृद्धि, सामाजिक रूपान्तरण तथा नागरिक जीवनस्तर सुधारको प्रमुख आधारका रूपमा लिएको छ। यही सोचलाई आत्मसात गर्दै प्रादेशिक सडक पूर्वाधारलाई स्थानीय उत्पादन, उद्यमशीलता, बजार पहुँच तथा जीविकोपार्जनसँग आबद्ध गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको "सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा" प्रकाशन हुन लागेकोमा पाउँदा अत्यन्त खुशी लागेको छ।

प्रदेश सरकार गठनपश्चात् प्रादेशिक सडकहरूको विकास, स्तरोन्नति तथा पहुँच विस्तारमा उल्लेखनीय प्रगति हासिल भएको छ। सडक सञ्जाल विस्तारसँगै उत्पादन, बजार, सेवा तथा अवसरबीचको दूरी घटेको छ। यसले कृषि, पर्यटन, वनजन्य उत्पादन, सेवा क्षेत्र तथा स्थानीय उद्यमशीलताको विकासका लागि नयाँ सम्भावनाहरू सिर्जना गरेको छ। तथापि, सडक पूर्वाधारबाट सिर्जित अवसरहरूलाई समुदायको आयआर्जन, रोजगारी तथा उद्यमशीलतासँग योजनाबद्ध रूपमा आबद्ध गर्नु आजको प्रमुख आवश्यकता बनेको छ।

सडकले गाउँ र बजारलाई मात्र जोड्दैन, यसले सम्भावना र अवसरलाई पनि जोड्छ। सडक पहुँच विस्तारले स्थानीय उत्पादनलाई बजारसम्म पुर्याउन, पर्यटन गतिविधि विस्तार गर्न, सेवा प्रवाह सहज बनाउन तथा उद्यमशीलता विकास गर्न महत्त्वपूर्ण आधार प्रदान गर्दछ। यदि सडक विकासलाई स्थानीय उत्पादन, सीप विकास, वित्तीय पहुँच, मूल्य शृङ्खला विकास तथा बजार व्यवस्थापनसँग एकीकृत गर्न सकियो भने यसले ग्रामीण अर्थतन्त्रमा दीर्घकालीन सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन सक्छ।

सडक पूर्वाधारको वास्तविक सफलता त्यसबाट स्थानीय समुदायले प्राप्त गर्ने आर्थिक तथा सामाजिक प्रतिफलमा निर्भर रहन्छ। महिला, युवा, दलित,

आदिवासी जनजाति तथा अन्य सीमान्तकृत समुदायलाई आर्थिक अवसरसँग जोड्न सके मात्र सडक विकासको प्रतिफल समावेशी रूपमा वितरण हुन सक्छ। त्यसैले सडक केन्द्रित उद्यमशीलता विकासका कार्यक्रमहरू दिगो, समावेशी तथा परिणाममुखी हुन आवश्यक छ।

यस अवधारणाले प्रादेशिक सडक पूर्वाधारलाई स्थानीय उत्पादन, कृषि, वन, पर्यटन, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रसँग एकीकृत गर्दै सडक कोरिडोरमा आधारित उद्यमशीलता विकासका लागि नीतिगत मार्गदर्शन प्रदान गरेको छ। यसले सडक पूर्वाधारमा गरिएको लगानीबाट अधिकतम आर्थिक प्रतिफल प्राप्त गर्न तथा प्रदेश सरकार, स्थानीय तह र अन्य सरोकारवाला निकायहरूबीच समन्वित कार्यक्रम सञ्चालन गर्न महत्त्वपूर्ण आधार प्रदान गर्ने विश्वास लिएको छु।

अन्त्यमा, यस अवधारणा तर्जुमा कार्यमा प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा योगदान पुर्‍याउने विज्ञहरू, सम्बन्धित निकायहरू, स्थानीय तह तथा सम्पूर्ण सरोकारवालाप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दछु। यस अवधारणाले बागमती प्रदेशमा सडक पूर्वाधार र उद्यमशीलताबीचको सम्बन्धलाई थप सुदृढ गर्दै समृद्ध प्रदेश निर्माणको यात्रामा प्रभावकारी मार्गदर्शक दस्तावेजका रूपमा योगदान पुर्‍या उने विश्वास व्यक्त गर्दछु।

— डा. दिनेशचन्द्र देवकोटा
मन्त्री
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

सचिवज्यूको मन्तव्य

भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले प्रदेशभित्रको सडक पूर्वाधार विकासलाई आर्थिक तथा सामाजिक विकाससँग आबद्ध गर्दै दिगो र समावेशी विकासको लक्ष्य हासिल गर्न निरन्तर प्रयास गरिरहेको छ। यसै सन्दर्भमा प्रादेशिक सडक पूर्वाधारलाई स्थानीय उत्पादन, उद्यमशीलता तथा जीविकोपार्जनसँग आबद्ध गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको "सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा" प्रकाशित हुन लागेकोमा हामी अत्यन्त खुसी छौं।

सडक पूर्वाधारले नागरिकको आवागमन सहज बनाउनुका साथै उत्पादन, व्यापार, पर्यटन तथा सेवा क्षेत्रको विस्तारमार्फत आर्थिक गतिविधिलाई गति प्रदान गर्दछ। विशेषगरी ग्रामीण समुदायको आयआर्जन वृद्धि, रोजगारी सिर्जना तथा सेवा पहुँच विस्तारमा यसको भूमिका अत्यन्त महत्त्वपूर्ण छ। त्यसैले सडक पूर्वाधार विकासलाई उद्यमशीलता अभिवृद्धिसँग एकीकृत गर्नु आजको आवश्यकता हो।

सडक विकासले आर्थिक सम्भावनाका ढोकाहरू खोल्ने भए पनि ती अवसरलाई व्यवस्थित रूपमा उपयोग गर्न नीतिगत समन्वय, संस्थागत सहकार्य, स्थानीय सहभागिता तथा बहुक्षेत्रीय साझेदारी आवश्यक हुन्छ। यस अवधारणाले प्रादेशिक सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि, वन, पर्यटन, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्भावनालाई उद्यमशीलता विकाससँग जोड्ने नीतिगत दिशा प्रस्तुत गर्दै मन्त्रालय, स्थानीय तह, विकास साझेदार संस्था तथा अन्य सरोकारवालाहरूलाई योजना तथा कार्यक्रम तर्जुमामा मार्गदर्शन प्रदान गर्ने अपेक्षा गरिएको छ। विशेषगरी सडक पूर्वाधार र उद्यमशिलताबीचको अन्तरसम्बन्धलाई थप सुदृढ बनाउन तथा सडक लगानीको आर्थिक प्रतिफल अभिवृद्धि गर्न यो अवधारणा उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु।

ईश्वर चन्द्र मरहट्टा
प्रदेश सचिव
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय, बागमती प्रदेश

निर्देशकज्यूको मन्तव्य

यातायात पूर्वाधार निर्देशनालयले बागमती प्रदेशभित्रका प्रादेशिक सडक तथा पुल पूर्वाधारहरूको विकास, विस्तार तथा व्यवस्थापन गर्दै आएको छ। सडक पूर्वाधार विकासलाई स्थानीय उत्पादन, सेवा, पर्यटन तथा उद्यमशीलतासँग आबद्ध गरी यसको आर्थिक प्रतिफल अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले तयार गरिएको "सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा" प्रकाशन गर्न पाउँदा हर्ष लागेको छ।

सडक निर्माणको उद्देश्य केवल यात्राको दूरी घटाउनु मात्र होइन; यसले उत्पादन, सेवा, बजार, पर्यटन तथा रोजगारीका अवसरहरूलाई जोड्दै समुदायको जीवनस्तर सुधार गर्ने आधार तयार गर्दछ। प्रदेशका विभिन्न जिल्लामा सडक पहुँच विस्तारसँगै आर्थिक गतिविधिहरूमा सकारात्मक परिवर्तन देखिन थालेका छन्। यद्यपि, ती सम्भावनाहरूलाई अझ व्यवस्थित रूपमा उपयोग गर्न नीतिगत मार्गदर्शन तथा समन्वित कार्यान्वयन आवश्यक देखिएको छ।

यस अवधारणाले प्रादेशिक सडक कोरिडोरमा आधारित कृषि, वन, पर्यटन, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको विकासलाई एकीकृत गर्दै स्थानीय उद्यमशीलता प्रवर्द्धनका लागि आवश्यक नीतिगत ढाँचा प्रस्तुत गरेको छ। यसमा पहिचान गरिएका सम्भावित उद्यमशिलताका क्षेत्रहरुका आधारमा आगामी दिनमा सडक केन्द्रित विकास कार्यक्रमहरूको तर्जुमा र कार्यान्वयनलाई थप प्रभावकारी बनाउन सहयोग पुग्ने विश्वास लिएको छु।

सडक पूर्वाधारमा गरिएको लगानीको प्रतिफल अधिकतम बनाउन सडक र आर्थिक गतिविधिबीचको सम्बन्धलाई अझ सुदृढ बनाउन आवश्यक छ। यस अवधारणाले सडक पूर्वाधार विकासलाई केवल भौतिक उपलब्धिमा सीमित नराखी त्यसलाई आर्थिक समृद्धि, उद्यमशीलता विकास तथा स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनसँग आबद्ध गर्ने स्पष्ट मार्गदर्शन प्रदान गरेको छ। यस अवधारणाको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट सडक पूर्वाधारको लाभ स्थानीय समुदायसम्म अझ व्यापक रूपमा पुग्ने अपेक्षा गरेको छु।

नवीन कुमार सिंह

निर्देशक

यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय, हेटौंडा

विषय-सूची

- सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा १
- पृष्ठभूमि १
- नीतिगत तथा कानुनी आधार ३
- अवधारणाको लक्ष्य ५
- अवधारणाको उद्देश्य ५
- अवधारणाको सन्दर्भमा प्रादेशिक तथ्यहरू ६
- प्रादेशिक सडकमा आधारित आर्थिक सम्भावनाको चित्र ७
- प्रदेश लोकमार्ग तथा प्रदेश मार्गहरूको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि, वन, पर्यटन तथा अन्य उद्यमका सम्भावनाहरू ९
  - क) प्रदेश लोकमार्ग ९
  - ख) प्रदेश मार्ग १८
- निष्कर्ष ७७

आभार

यस "सडकमार्फत उद्यमशीलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा"को तर्जुमा कार्यलाई व्यवस्थित, सहभागितामूलक तथा तथ्यमा आधारित बनाउन मिति २०८२/०६/०३ गतेको माननीय मन्त्रीस्तरीय निर्णयबाट यातायात पूर्वाधार निर्देशनालयका निर्देशकज्यूको संयोजकत्वमा उद्यमशीलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी विज्ञसमेत सम्मिलित कार्यदल गठन गरिएको थियो। कार्यदलले अवधारणा निर्माणको सम्पूर्ण प्रक्रियामा नीतिगत मार्गदर्शन, अध्ययनको समीक्षा, आवश्यक सुझाव तथा परिमार्जनमार्फत यस दस्तावेजलाई परिष्कृत र कार्यान्वयनमुखी बनाउन महत्वपूर्ण योगदान पुर्‍याएको छ। यस महत्वपूर्ण कार्यमा संलग्न कार्यदलका सदस्य डा. सर्वराज खड्का, डा. ठाकुर राज पन्त, केशव राज आचार्य, नारायण बराल लगायत विषयगत मन्त्रालयका प्रतिनिधि सदस्यहरु अजय बिक्रम मानन्धर, श्रीकृष्ण आचार्य, कुमार तामाङ, गोविन्द प्रसाद सुवेदी, अशेष खड्का, पूर्वाधार विकास कार्यालय, मकवानपुरका कार्यालय प्रमुख सि.डि.ई. सुजन भण्डारी र सदस्य सचिव सि.डि.ई. चन्द्र देव भट्ट प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं।

यसैगरी, परामर्श सेवा प्रदान गर्ने विश्व प्रकृति संरक्षण नेपालका अध्यक्ष तिलक ढकाल, डा. ठाकुर प्रसाद भट्ट, डा. अलक बाबु प्रसाई, सुवास चन्द्र देवकोटा, सुमन ढकाल लगायतका विज्ञहरूको टोलीले प्रादेशिक सडक कोरिडोरमा आधारित उद्यमशीलताका सम्भावनाहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मस्यौदा अवधारणा तयार गर्ने कार्यमा पुर्यालउनुभएको प्राविधिक योगदानका लागि विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछौं। अध्ययनका क्रममा प्राप्त सुझाव, अनुभव तथा विश्लेषणले यस अवधारणालाई यथार्थपरक, व्यावहारिक र परिणाममुखी बनाउन महत्वपूर्ण सहयोग पुगेको छ।

यस अवधारणाको तयारीका क्रममा आवश्यक नीतिगत मार्गदर्शन, संस्थागत सहयोग तथा समन्वय प्रदान गर्नुहुने भौतिक पूर्वाधार विकास

मन्त्रालय, बागमती प्रदेशका माननीय मन्त्रीज्यू, प्रदेश सचिवज्यू प्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दछौं। साथै, अध्ययन तथा परामर्श प्रक्रियामा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग, सूचना, तथ्याङ्क, सुझाव तथा अनुभव उपलब्ध गराउनुहुने सम्बन्धित विषयगत मन्त्रालयहरु तथा मातहतका कार्यालयहरु, पूर्वाधार विकास कार्यालयहरु, स्थानीय तह, सरोकारवाला संस्था तथा महानुभावहरूप्रति पनि हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछौं।

यस अवधारणाले आगामी आर्थिक वर्ष २०८३/०८४ को नीति तथा कार्यक्रम अन्तर्गतको सडक पूर्वाधारहरुको विकाससँगै स्थानीय उत्पादन प्रवर्द्धन गरी नागरिकको जिविकोपार्जन सुधार गर्न र हरित अर्थतन्त्रलाई प्राथमिकता दिँदै सडक र हरित उद्यमशीलता कार्यान्वयनमा विशेषतः भौतिक, वन, कृषि, पर्यटन र उद्योग लगायतका मन्त्रालयबीच समन्वय र सहकार्यको प्रणाली विकास गरी लागू गर्ने नीति अनुरुप मुख्यमन्त्री सडकसँग उद्यमशीलता कार्यक्रमका लागि बजेट विनियोजन भएकोहुँदा सोको कार्यान्वयनका लागि महत्वपूर्ण मार्गदर्शक दस्तावेजका रूपमा योगदान पुर्या उने अपेक्षा गरेका छौं। यस दस्तावेजको कार्यान्वयनका क्रममा प्राप्त हुने रचनात्मक सुझाव, अनुभव तथा सिकाइले भविष्यमा यसलाई अझ परिष्कृत, प्रभावकारी र नतिजामुखी बनाउन सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गर्दछौं।

सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी अवधारणा

पृष्ठभूमि

सडकलाई विकास पूर्वाधारको प्रस्थानविन्दु मानिन्छ। सडक यातायातको साधन मात्र नभई सामाजिक, आर्थिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणको आधार पनि हो। जहाँ सडक पुग्छ, त्यहाँका बासिन्दाको शिक्षा, स्वास्थ्य, बजार, रोजगारी र राज्यका सेवासम्मको पहुँच विस्तार हुन्छ। यसैले सडकलाई विकासको मेरुदण्डका रूपमा लिइन्छ।

सडक सञ्जालको विस्तारले ग्रामीण बासिन्दालाई आफ्नो उत्पादन सहजै बजारसम्म पुर्‍याउने अवसर उपलब्ध गराउँछ, जसबाट समय, श्रम र खर्चको बचत भई आम्दानीमा वृद्धि र सामाजिक गतिशीलतामा सुधार आउँछ। ढुवानी लागतमा आउने कमीले उत्पादन लागत घट्न गई विभिन्न आर्थिक क्षेत्रमा लगानी आकर्षित हुने अनुकूल वातावरण सिर्जना हुन्छ। तथापि, राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय अनुभवले सडक निर्माण आफैंमा उद्यमशिलता सुधारका लागि पर्याप्त नहुने देखाएका छन्। सडकसँगै उत्पादन, सीप विकास, बजार प्रणाली र उद्यमशीलतामा समानान्तर लगानी हुन नसकेमा सडकको उपयोगिता क्रमशः घट्दै गई अपेक्षित आर्थिक प्रतिफल प्राप्त हुँदैन। नेपालमा सञ्चालित ग्रामीण पहुँच कार्यक्रमलगायतका अनुभव तथा ग्रामीण सडकसम्बन्धी विभिन्न अध्ययनले पनि सडक पुगेका क्षेत्रमा बजार पहुँच र आयआर्जनमा सकारात्मक प्रभाव देखिए तापनि पूरक आर्थिक कार्यक्रमबिना त्यस्तो प्रभाव सीमित रहने निष्कर्ष निकालेका छन्। वास्तवमा सडकले ग्रामीण तथा अर्धसहरी क्षेत्रलाई वस्तु तथा सेवाको उत्पादन एवं बिक्री-

वितरणका अवसरसँग आबद्ध गरेपछि मात्र स्थानीय तहमा जीविकोपार्जन र आर्थिक उन्नतिका अवसरहरू फराकिलो हुन्छन्।

यसै सन्दर्भमा बागमती प्रदेश सरकारले भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायमार्फत प्रदेशभित्रका सामाजिक, आर्थिक, ऐतिहासिक, पर्यटकीय तथा बजार केन्द्रहरूलाई जोड्ने महत्त्वपूर्ण सडक सञ्जालको निर्माण तथा स्तरोन्नतिका कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अघि बढाएको छ। यसबाट स्थानीय, प्रदेश तथा राष्ट्रिय स्तरमा पहुँच विस्तार भई आर्थिक-सामाजिक विकास थप सुदृढ हुने अवसर सिर्जना भएको छ। प्रादेशिक सडक पूर्वाधारको विस्तार र सुधारले यातायात सेवा-सुविधा, बजार पहुँच तथा स्थानीय आर्थिक क्रियाकलापमा नयाँ सम्भावनाहरू खोलेको छ। तथापि, सडक कोरिडोर आसपास बसोबास गर्ने समुदायले यी सम्भावनाको पूर्ण उपयोग गरी अपेक्षित रूपमा जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउन सकेको अवस्था भने छैन।

जलस्रोत, कृषि र वनसम्पदा बागमती प्रदेशका जनताको जीवनयापनका मुख्य आधार हुन्। यो प्रदेश पर्यापर्यटन तथा सांस्कृतिक एवं धार्मिक सम्पदाका दृष्टिले पनि उत्तिकै समृद्ध छ। चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज, रसुवाको लाङटाङ र गोसाइँकुण्ड, दोलखाको भीमेश्वर, कालिञ्चोक भगवती र सैलुङ क्षेत्रलगायत रामेछाप, सिन्धुली, धादिङ, सिन्धुपाल्चोक र काठमाडौं उपत्यकाका पर्यटकीय गन्तव्यहरू यसका उदाहरण हुन्। यातायातमा आएको सुधार र बढ्दो सहरीकरणसँगै वस्तु तथा सेवाको माग निरन्तर बढ्दै गएको छ। सडक पूर्वाधारको पहुँचले यस्ता स्रोत-सम्पदाको व्यवसायीकरण गर्न र उत्पादित वस्तु तथा सेवाको बजारीकरणमा योगदान पुऱ्याउन सक्दछ। कृषि तथा खाद्य

आत्मनिर्भरता, स्थानीय उद्योग र उद्यम विकास, रोजगारी सिर्जनाजस्ता आर्थिक गतिविधि एवं स्थानीय बजार र मूल्य शृङ्खला (**Value Chain**) विकासमार्फत स्थानीय अर्थतन्त्रलाई सुदृढ बनाउन सकिन्छ। देशको केन्द्रीय भागमा अवस्थित र संघीय राजधानीसमेत रहेको यस प्रदेशमा आर्थिक विकासका प्रबल सम्भावनाहरू छन्। निर्माणाधीन तराई-काठमाडौं जोड्ने द्रुतमार्गलगायतका सडक आयोजनासँग प्रदेशस्तरीय सडक सञ्जाल आबद्ध हुँदै जाँदा उत्पादन, बजार र रोजगारी प्रवर्द्धनमा थप महत्त्वपूर्ण योगदान पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

नीतिगत तथा कानुनी आधार

नेपालको संविधानको अनुसूची-६ ले प्रदेश लोकमार्गसम्बन्धी अधिकारलाई प्रदेश सरकारको अधिकारक्षेत्रभित्र समावेश गरेको छ। यसै संवैधानिक जिम्मेवारीको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि बागमती प्रदेश सरकारले प्रदेश सार्वजनिक सडक ऐन, २०७८ जारी गरी ऐनको प्रावधानबमोजिम प्रदेश राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी प्रदेश लोकमार्ग तथा प्रदेश मार्गको पहिचान एवं वर्गीकरण गरेको छ। यसैलाई आधार मानी प्रदेशको सडक पूर्वाधार विकासलाई योजनाबद्ध, वैज्ञानिक तथा दीर्घकालीन दृष्टिकोणबाट अघि बढाउने उद्देश्यले प्रादेशिक सडक यातायात गुरुयोजना तयार गरिएको छ। उक्त गुरुयोजनाअन्तर्गत कुल १,०११ किलोमिटर लम्बाइका २० वटा प्रदेश लोकमार्ग तथा कुल ५,३३२ किलोमिटर लम्बाइका २३० वटा प्रदेश मार्गको प्राविधिक, आर्थिक तथा सामाजिक पक्षको विस्तृत अध्ययन तथा विश्लेषण गरिएको छ। प्रादेशिक सडक यातायात गुरुयोजनाले प्रदेशको सडक सञ्जालको वर्तमान अवस्था, विकासका आवश्यकता र लगानी प्राथमिकताका साथै

सडक पूर्वाधारलाई आर्थिक गतिविधि र उद्यमशिलतासँग आबद्ध गरी अधिकतम प्रतिफल प्राप्त गर्ने सम्भावनाको आधारसमेत प्रस्तुत गरेको छ। तसर्थ यो गुरुयोजना प्रदेशको सडक पूर्वाधार विकासमार्फत समग्र आर्थिक उन्नयन र सन्तुलित क्षेत्रीय विकासमा टेवा पुऱ्याउने प्रमुख मार्गदर्शक दस्तावेज हो।

सोह्रौं योजना (आ.व. २०८१/८२-२०८५/८६) ले उत्पादन र उत्पादनशील रोजगारीको अभिवृद्धिलाई केन्द्रमा राख्दै लघु, साना तथा घरेलु उद्योगको प्रवर्द्धन गर्ने, एक आर्थिक क्षेत्रले उत्पादन गरेका वस्तु तथा सेवालाई अर्को क्षेत्रले कच्चा पदार्थ वा सहायक आगतका रूपमा उपयोग गर्ने वातावरण निर्माण गरी क्षेत्रगत अन्तरआबद्धता कायम गर्ने र उत्पादन लागत घटाउन पूर्वाधार विकासमा पर्याप्त लगानी गर्ने जस्ता रणनीति अघि सारेको छ। यसले पूर्वाधार लगानीलाई उत्पादन, रोजगारी तथा जीविकोपार्जनसँग आबद्ध गर्ने राष्ट्रिय नीतिगत दिशा स्पष्ट पारेको छ।

बागमती प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना (आ.व. २०८१/८२-२०८५/८६) को दीर्घकालीन सोच "बागमती प्रदेशको रूपान्तरणः आर्थिक समृद्धि र समतामूलक समाज" रहेको छ भने "सुशासन अभिवृद्धि गर्दै समृद्ध तथा समतामूलक प्रदेश निर्माण गर्ने" यसको लक्ष्य रहेको छ। यो लक्ष्य हासिल गर्न प्रदेशलाई प्रमुख कृषिजन्य वस्तु र औद्योगिक उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउने तथा उच्च एवं दिगो आर्थिक वृद्धिसँगै रोजगारीका अवसरमा व्यापक विस्तार गर्ने उद्देश्य तय गरिएका छन्। उक्त योजनाले कृषि, उद्योग, पर्यटनलगायत उत्पादनमूलक तथा सेवा क्षेत्रमा रूपान्तरणकारी परिवर्तन ल्याउने,

भौतिक पूर्वाधारको विकासमार्फत उत्पादन वृद्धि तथा आपूर्ति प्रणालीको सुदृढीकरण गर्ने र लक्षित वर्ग, समूह तथा भूगोलकेन्द्रित आर्थिक-सामाजिक सशक्तीकरणका ठोस कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने रणनीति लिएको छ।

यिनै संवैधानिक, नीतिगत तथा योजनागत आधारमा टेकेर भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयले स्थानीय स्रोत-साधनमा आधारित आत्मनिर्भर अर्थतन्त्रको विकासमा जोड दिँदै स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन प्रादेशिक सडकलाई उत्पादन प्रक्रियासँग आबद्ध गर्ने महत्त्वपूर्ण नीति अवलम्बन गरेको छ। यही नीतिगत उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न प्रादेशिक सडकमार्फत उद्यमशिलता प्रवर्द्धन सम्बन्धी यो अवधारणा अघि सारिएको हो।

अवधारणाको लक्ष्य

- ❖ प्रादेशिक सडक पूर्वाधारलाई स्थानीय उत्पादन, उद्यमशीलता, बजार पहुँच र प्रदेशको समग्र अर्थतन्त्रसँग आबद्ध गरी सडक कोरिडोर आसपासका समुदायको दिगो जीविकोपार्जन, आयआर्जन तथा जीवनस्तरमा गुणात्मक सुधार ल्याउनु।

अवधारणाको उद्देश्य

- ❖ प्रादेशिक सडक कोरिडोर आसपास रहेका कृषि, वन, पर्यटन, घरेलु तथा साना उद्योगलगायत स्थानीय उत्पादन र सेवाको व्यवसायीकरण तथा मूल्य शृङ्खला विकासमार्फत आयआर्जन र रोजगारीका अवसर विस्तार गर्नु।

- ❖ स्थानीय उत्पादन तथा सेवालाई बजार, प्रशोधन, भण्डारण, ढुवानी र बजार प्रणालीसँग आबद्ध गरी सडक पूर्वाधारबाट सिर्जित आर्थिक सम्भावनाको अधिकतम उपयोग सुनिश्चित गर्नु।
- ❖ महिला, युवा, विपन्न तथा सीमान्तकृत समुदायको उद्यमशीलता, सीप विकास र आर्थिक सशक्तीकरणलाई प्रवर्द्धन गर्दै समावेशी तथा दिगो जीविकोपार्जनका अवसर सिर्जना गर्नु।

अवधारणाको सन्दर्भमा प्रादेशिक तथ्यहरू

१. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार १५,७०,९२७ घरधुरी र ६१,१६,८६६ जनसंख्या रहेको यो प्रदेश देशकै सबैभन्दा बढी जनसंख्या भएको प्रदेश हो, जसले राष्ट्रिय जनसंख्याको २०.८७ प्रतिशत हिस्सा ओगटेको छ।

२. नेपालको कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा बागमती प्रदेशको योगदान करिब ३६.४ प्रतिशत रहेको छ। प्रदेशको प्रतिव्यक्ति कुल ग्राहस्थ उत्पादन २४४८ अमेरिकी डलर र मानव विकास सूचकाङ्क ०.६६१ रहेको छ।

३. प्रदेशको कुल क्षेत्रफलमध्ये ५ लाख २१ हजार ८७१ हेक्टर (२५.७१ प्रतिशत) जमिन खेतीयोग्य रहेको छ। त्यसमध्ये ४ लाख ९४ हजार ८४० हेक्टर (२४.३४ प्रतिशत) क्षेत्रफलमा नियमित रूपमा खेती गरिएको पाइन्छ। प्रदेशभर कुल ६ लाख ६८ हजार १७७ कृषक परिवार कृषि पेसामा आबद्ध छन्, जसले कृषिलाई प्रदेशको अर्थतन्त्र तथा जीविकोपार्जनको प्रमुख आधारका रूपमा स्थापित गरेको स्पष्ट हुन्छ।

४. नेपालको कुल वन क्षेत्रको १८.७ प्रतिशत र प्रदेशको कुल भूभागको करिब ५३.७ प्रतिशत अर्थात् ११ लाख ५४ हजार ६८५ हेक्टर वन यस प्रदेशमा रहेको छ, जुन वनजन्य उद्यम, गैरकाष्ठ वन पैदावार र पर्यापर्यटनका दृष्टिले महत्त्वपूर्ण स्रोत हो।
५. मुलुकको कुल उद्योग संख्या ८७६४, कुल औद्योगिक लगानी रु. २६.२७ खर्ब र कुल औद्योगिक रोजगारी ६.८ लाख रहेकोमा ती सूचकहरुमा बागमती प्रदेशको हिस्सा क्रमशः ६४.६, ३५.७ र ५६.४ प्रतिशत रहेको छ। प्रदेशमा संघीय सरकार अन्तर्गतका ११ औद्योगिक क्षेत्रमध्ये बालाजु, पाटन, भक्तपुर र हेटौंडा गरी चारवटा औद्योगिक क्षेत्र सञ्चालनमा छन्। प्रदेशको उद्योग क्षेत्रले मुलुकको कुल औद्योगिक गार्हस्थ्य उत्पादनमा ३५.८ प्रतिशत योगदान गरेको भए तापनि प्रदेशकै कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा औद्योगिक क्षेत्रको योगदान ४.९ प्रतिशत मात्र रहेको छ।
६. देशको कुल औपचारिक र अनौपचारिक रोजगारीमा बागमती प्रदेशको हिस्सा क्रमशः ३८.३९ र २४.९८ प्रतिशत रहेको छ। श्रमशक्ति सर्वेक्षण, २०७५ अनुसार मुलुकका कुल बेरोजगारमध्ये १७.७ प्रतिशत बागमती प्रदेशमा रहेका छन्।

प्रादेशिक सडकमा आधारित आर्थिक सम्भावनाको चित्र

माथि प्रस्तुत नीतिगत, कानुनी तथा तथ्यगत आधारले बागमती प्रदेशमा सडक पूर्वाधारको विस्तारसँगै कृषि, वन, पर्यटन, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रको विकासका पर्याप्त सम्भावना विद्यमान रहेको स्पष्ट पार्दछन्।

तथापि, यी सम्भावना सबै सडक कोरिडोरमा समान रूपमा उपलब्ध छैनन्। प्रत्येक प्रदेश लोकमार्ग तथा प्रदेश मार्गको भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत, उत्पादन प्रणाली, बजार पहुँच, पर्यटकीय आकर्षण तथा स्थानीय समुदायको आर्थिक संरचनाका आधारमा सम्भावनाहरू फरक-फरक छन्। तसर्थ उद्यमशिलता प्रवर्द्धनका कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा सडकविशेषको तुलनात्मक लाभ र स्थानीय आवश्यकतालाई आधार बनाउनु आवश्यक हुन्छ। प्रदेश लोकमार्ग तथा प्रदेश मार्गहरूको प्रभाव क्षेत्र (**Road Influence Area**) मा कृषि, वन, पर्यटन, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रसँग सम्बन्धित सम्भावित आर्थिक गतिविधिको पहिचान गर्दै सम्भावित उद्यमशिलता तथा स्थानीय आर्थिक अवसरहरूको विवरण तपसिल बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

प्रदेश लोकमार्ग तथा प्रदेश मार्गहरूको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि, वन, पर्यटन तथा अन्य उद्यमका सम्भावनाहरू

क) प्रदेश लोकमार्ग

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१	PH-BG-001	बगुवा प्युटार आश्राङ गिम्दी खुर्मी मन्थली शिखरपुर हात्तीशुडे सडक	४७	कफी, तरकारी, अदुवा, बेसार, मौरी, भैसीपालन, बाख्रापालन र कुखुरा पालन, कोदो, काक्रो, दुध, खुवा	अम्रिसो,कागती, किवी, स्ट्रबेरी, वन नर्सरी तथा विरुवा	होमस्टे, साईकलिङ्ग, हाईकिङ्ग होटल तथा आतिथ्य, धार्मिक पर्यटन (लटरमेश्वर महादेव, कालेश्वर), पदयात्रा
२	PH-BG-002	बकुलर (रत्नगर) जुटपानी शक्तिखोर उपरदाङगढी तेर्से मायाटार बशपुर फिस्लिङ्ग सडक	६०	सुन्तला, बाख्रापालन	फर्निचर उद्योग	पर्यटन मार्ग, होटल रिसोर्ट
३	PH-BG-003	बालाजु नेपालटार साङ्गला सडक	९	कुखुरा, खरायोपालन, फलफुल, दुधजन्य पद्धार्थ	प्राँगरिक मल, फर्निचर	शहरी ग्रामिण पर्यटन
४	PH-BG-004	राजधानी मार्ग (बल्खु	६७	गाईपाल, लप्सी,	स:मिल, फर्निचर सिमल काठ तथा	हरियाली पहाडी

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		छैमले कुलेखानी भैंसे)		तरकारी, मकै, बाख्रापालन र कुखुरा पालन, फुल, नास्पाती , सुन्तला, खुर्सानी, तरकारी, आलु, आरुबखडा, गाँजर, मुला	फर्निचर उद्योग बाँस, तथा निगालोमा आधारित हस्तकला जडिबुटि, उद्योग संकलन तथा प्रशोधन रिष्ठा, तेजपात, उद्योग, अमला प्रशोधनन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	दृश्य होटल तथा आतिथ्य, जल पर्यटन
५	PH-BG-005	जिरो किलो मेलम्ची हेलम्बु तिम्बु मेलम्चीघ्याङ्ग सडक	६०	आलु, तरकारी, कागती, गाईपालन, भैसीपालन तथा बाख्रापालन	दुनाटपरी, जैविक मल, जडिबुटी प्रशोधन (ढ्याङ्गे, तितेपाती, तेल), सिस्नुको पाउडर, फर्निचर	होटल तथा आतिथ्य ग्रामिण पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
६	PH-BG-006	चौबिसकोठी (भरतपुर) मङ्गलपुर सारदानगर गुन्जनगर दिव्यनगर मेघौली जितपुर गोलाघाट सडक	२८	गाईपालन, भैंसीपालन, बाख्रापालन, तरकारी	फर्निचर उद्योग	होटल तथा रिसोर्ट
७	PH-BG-007	सिन्धुलीमाडी चकमके अरुणठाकुर कटारी सडक	८ १	अकवरे खुर्सानी, अदुवा बेसार, धान, मकै, तोरी		कृषि पर्यटन
८	PH-BG-008	तीनपिप्ले ओखरपौरा कोल्पूटार गल्छी सडक	५१	स्ट्रवेरी, फलफुलवाली, तरकारी, आलु, मकै, गाईपालन, भैसीपालन	स:मिल, फर्निचर	शहरी ग्रामीण पर्यटन, ग्रामीण जिवनशैली
९	PH-BG-009	धादिङबेसी स्याउले बडरथोक काफलपानी मांद्रिढुङ्गा सडक	४६	वदाम, आलु, खाद्यन्न गाईपालन, भैसीपालन, ड्रागनफ्रुट, मेवा, स्थानीय कुखुरा र	जडिबुटी , फर्निचर	बुल फाईटिंग

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				बाखापालन, काफल, तरकरी		
१०	PH-BG-010	दोलालघाट फलाटे ढाडखर्क गुँरासे गाल्वा मन्थली सडक	९५	कफी, तरकारी, अदुवा, बेसार, आलु, किवी, कन्येच्याउ, सुन्तला, गोलभेंडा, मौरी, बाखापालन र कुखुरा पालन	वेलजुस, फर्निचर, खोटो संकलन	धार्मिक पर्यटन, रैथाने खाना, होटल तथा आतिथ्य, पर्यापर्यटन
११	PH-BG-011	सुकुटे मिलडाँडा बाघभैरव वाफल लिसंखु घ्याङ्गडाँडा एक्काईस किलो सडक	३९	आलु, तरकारी, कागती गाईपालन, भैसीपालन तथा बाखापालन	वोधिचित्त	कृषि पर्यटन
१२	PH-BG-013	जनमुक्त मार्ग (पिङथली भुमिचुली देबिटार तालढुङ्गा सिक्रे दोभान झुरझुरे)	८४	मकै, कफी, तरकारी, खाद्यान्न, बाखापालन, भैसीपालन, मौरी पालन	काष्ठकला, फर्निचर काठ तथा फर्निचर उद्योग बाँस तथा	डार्क पर्यटन, कृषि पर्यटन, पदयात्रा, धार्मिक तथा, सांस्कृतिक पर्यटन ग्रामीण पर्यटक,

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					निगालोमा आधारित हस्तकला उद्योग, जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, अमला, रिष्ठा, तेजपात वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	होटेल तथा आतिथ्यता

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१३	PH-BG-014	सल्लाघारी कमलविनायक खरिपाटी नगरकोट हिङ्गुवापाटी दोलालघाट सडक	५६	गाईपालन, कुखुरा पालन, जुजु धौ दही, तरकारी, बाख्रापालन र भैसीपालन, मकै, धान, तोरी	नेपाली कागज, काष्ठकला, फर्निचर, स:मिल, सुकुल माटोको भाडा, काष्ठकला, फर्निचर	थाङ्का चित्र, पर्यटन मार्ग घोषणा, भक्तपुरको शहरी तथा सांस्कृतिक पर्यटन, शहरी ग्रामिण पर्यटन, सन राईज/सन सेट तथा प्राकृतिक दृश्यावलोकन, रिसोर्ट पर्यटन
१४	PH-BG-015	कमैया बखफर हाकपारा मदन भण्डारी लोकमार्ग सडक	१६	मकै, तरकारी, मौरीपालन		होमस्टे पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१५	PH-BG-016	मैत्री मार्ग (काठमाडौं कात्तिके चुरीथुम्का सिपाघाट चौतारा बलेफी)	६४	आलु, तरकारी, कागती, गाईपालन, भैसीपालन तथा बाख्रापालन, माछापालन, तरकारी, सिताके च्याउ, धान, दुध उत्तपादन, पशुपालन	नेपाली कागज, काष्ठकला, फर्निचर, स:मिल	एतिहासिक साँखु बजार, धार्मिक मन्दिर, ईन्द्रावती नदी, प्राकृतिक दृश्य सांस्कृतिक पर्यटन, पर्यटन मार्ग घोषणा
१६	PH-BG-017	खिम्ती रस्नालु जिरी सडक	४२	आलु, किवी, तरकारी, अलैंची, मसलाबाली, सिताकेच्याउ, गाईपालन र बाख्रापालन कागती, मौरीपालन,	हातेकागज, गैरकाष्ठ वनपैदावर (चुत्रो, मछिनो, जिन्सेङ्ग), भेनियर, प्लाईउड	होटल तथा आतिथ्य, होमस्टे पर्यापर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				एभोकाडो, रैथानेवाली, चियाकफी, मत्स्य तथा पशुपालन व्यवसाय	लगायत कम्पोजिट उद्योग, टिमुर , अम्रिसो, जडिबुटी उद्योग	
१७	PH-BG-018	गणेशमान सिंह मार्ग (कुन्छाल सित्लाङ्ग थानकोट चेकपोष्ट)	२९	भैसीपालन, तरकारी, आलु, फुल, बाख्रापालन, माछा पालन, च्याउ, फलफुल, तरकारी खेत, मौरीपालन आलु, नासपाती, आलुबखडा बाख्रापालन, वाईनउद्योग, चिज उद्योग	भेनियर, फर्निचर, काष्ठकला तथा घरेलु उद्योग काठ तथा, बाँस, फर्निचर उद्योग तथा निगालोमा आधारित हस्तकला जडिबुटसंकलन तथा प्रशोधन उद्योग, रिठ्ठा, तेजपात वन, अमला प्रशोधन	ग्रामिण पर्यटन कृषि पर्यटन, स्थानीय संस्कृति परम्परा र खाना, पदयात्रा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					नर्सरी तथा विरुवा	
१८	PH-BG-019	मनमोहन मार्ग (चावहिल साँखु फट्केश्वर)	३३	आलु, तरकारी, कागती गाई, भैसी तथा बाख्रापालन, कुखुरा पालन, च्याउ , फलफुल, धान	स:मिल, फर्निचर	शहरी ग्रामिण पर्यटन
१९	PH-BG-020	मुकुन्द सेन मार्ग (धादिङबेसी फोस्रेटार मांद्रेढुंङ्गा त्रिशुली)	५१	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, तरकरी तरकारी , खाद्यन्नवाली गाईपालन, भैसीपालन	थाकल हस्तकला, दुनाटपरी	बुल फाईटिंग
२०	PH-BG-021	मुडे मेलिङ्ग सितली सडक	५२	आलु, किवी, फलफुल नर्सरी, तरकारी , सिताके र कन्येच्याउ,	हातेकागज, बाँस निगालो हस्तकला,	पर्यटन, होटल तथा आतिथ्य, होमस्टे

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				केरा, सुन्तला, एभोकाडो, मौरीपालन बाख्रापालन, भैसीपालन, गाईपालन र माछापालन	मालागिरी उत्पादन, टिमुर, वायोपेलेट, अम्रिसो	

ख) प्रदेश मार्ग

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१	PR-BG-001	बाह्र किलो टिमुरे ठोकर्पा सडक	१६	आलु, मकै, सुन्तला	जडिबुटी	कृषि पर्यटन
२	PR-BG-002	आँधेरी माझ्रा सडक	६	तरकारी, कोदो, केरा, धान	अम्रिसो	कृषि पर्यटन
३	PR-BG-003	मन्थली गाईखुरा चिसापानी पुरानागाउँ	१८	कफी, तरकारी, अदुवा, बेसार,	खोटो संकलन, वेलजुस,	होमस्टे

क्र.सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		सल्लेनी पोखरीडाँडा सडक		मौरीपालन, बाख्रापालन र कुखुरा पालन, कागतीय फलफुल	फर्निचर, भेनियर, अम्रिसो	
४	PR-BG-004	चौकीडाँडा सिपाली बुढाखानी सडक	१४	मकै, आलु	कालीकाठ, निगालो, अम्रिसो	होमस्टे
५	PR-BG-005	बछौली गवाई ढुङग्रे खोला सडक	८	गाईपलान, भैसीपालन, माछापालन	फर्निचर	कृषि पर्यटन
६	PR-BG-006	बालाजु पार्क धर्मस्थली जितपुर फेदी पाँचमाने सडक	१०	कुखुरा, खरायोपालन, फलफुल, दुधजन्य पद्धार्थ	प्रांगरिक मल, फर्निचर	शहरी ग्रामिण पर्यटन
७	PR-BG-007	नौविसे जलबिरे तेम्बाथान सडक	४८	आलु, तरकारी, मकै, धान	जडिबुटी , टिमुर, लौठसल्ला, ओखर, कुरिलो	पार्क पूर्वाधार

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
८	PR-BG-008	बालगृह माहाङ्काल माघादेउराली सडक	१९	बाख्रापालन	वायोपेलेट, काठजन्य साना तथा मझौला उद्योग, खोटो प्रशाधन उद्योग	कृषि पर्यटन
९	PR-BG-009	चिसापानी डकाहा नवलपुर कोलान्जोरघाट साँघुटार लिखु कोरीडोर सडक	११९	तरकारी, कागती, मकै, अदुवा, मौरीपालन, बाख्रापालन, कुखुरापलान	स:मिल, बेलजुस, फर्निचर	कृषि पर्यटन, जल पर्यटन, पार्क पूर्वाधार
१०	PR-BG-010	नाला काशी भञ्याङ नयाँगाउँ सडक	१५	मकै, आलु, धान, तरकारी	धसिंगरे	कृषि पर्यटन
११	PR-BG-011	बनेपा पनौती खोपासी कामिडाँडा तालढुङ्गा सडक	६७	मकै, आलु, धान, तरकारी	कालीकाठ, निगालो, अम्रिसो	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१२	PR-BG-012	बनेपा रवि ओपी पाँचखाल सडक	१३	मकै, आलु, धान, तरकारी	कृषिवन	कृषि पर्यटन
१३	PR-BG-013	बाह्रबिसे बुदेपा बगर घोर्थली सडक	१३	आलु, फापर, लसुन, प्याज, उवा, तरकारी, मौरीपालन	जैविक मल	होमस्टे
१४	PR-BG-014	बाह्रबिसे खाग्दल कर्थली दुरुमथली दोलाङ्सा बिगु गुम्बा सडक	४७	आलु, फापर, लसुन, प्याज उवा, तरकारी	जडिबुटी	होमस्टे
१५	PR-BG-015	बाह्रबिसे मानेस्वाँरा घुम्थाङ लिस्ति भैरवकुण्ड सडक	५४	आलु, फापर, उवा	टिमुर, लौठसल्ला	कृषि पर्यटन
१६	PR-BG-016	बाह्रबिसे सुनकोशी धुस्कुन पिस्कर तौथली सिलढुङ्गा सडक	३१	तरकारी, आलु, मकै	जडिबुटी	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१७	PR-BG-017	मध्य मार्गी सडक (टिकाभैरव लेले नल्लुदोबाटो चौघरे गोटीखेल चन्दनपुर ससिवा भञ्याङ्ग कालेश्वर च्यामराङ्गबेसी खोपासी)	५३	तरकारी, च्याउ, मौरीपालन, गाईपालन, भैसीपालन	लौठ सल्ला उद्यम	कृषि पर्यटन
१८	PR-BG-018	बसन्तपुर सोमेश्वरगढी सडक	११	भैंसीपालन, बाख्रापालन	फर्निचर	होमस्टे
१९	PR-BG-019	बेलारानी बालुवा तीनपिप्ले सडक	९	मकै, आलु, धान, तरकारी	कृषिवन	शहरी तथा ग्रामिण पर्यटन
२०	PR-BG-020	भकुण्डेपोखरी नारायणस्थान मेच्छे सडक	३८	मकै, आलु	बोदिचित्त, अमला, वेल	कृषि पर्यटन
२१	PR-BG-021	भरतपुर गौरीगन्ज (हेल्थ पोष्ट) प्रेमबस्ती चोक फुलबारी चोक	२४	गाईपालन, भैसीपालन	फर्निचर	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		शिवनगर पार्वतीपुर सुक्रनगर बुद्धनगर मेघौली बिमानस्थल ध्रुव सडक				
२२	PR-BG-022	भिरकोट गैरीमुदी छौडे सडक	२४	बाख्रापालन, भैसीपालन	टिमुर , अम्रिसो	कृषि पर्यटन
२३	PR-BG-023	ढोलीखोला सहरेहावा सिक्री जिरी सडक	३९	बाख्रापालन, भैसीपालन	टिमुर	कृषि पर्यटन
२४	PR-BG-024	भोजाड पदमपुर कालिका सडक	८	बाख्रापालन, भैसीपालन, गाईपालन	सिस्नु पाउडर, बाँसजन्य हस्तकला(दाँते सिन्का)	कृषि पर्यटन
२५	PR-BG-025	भोर्ले गुरुम्फी चंखु मार्बु सडक	४१	भेडापालन, बाख्रापालन	वाँसनिगालोजन्य हस्तकला, गैरकाष्ठ बनपैदावर (चुत्रो, मछिनो, जिन्सेङ्ग।	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
२६	PR-BG-026	भोर्ले साउनेपानी काउले सडक	१९	स्थानीय कुखुरा र बाखापलन	जैविक मल, दुनाटपरी	पार्क पूर्वाधार
२७	PR-BG-027	भोर्ले उपरदाङगढी सडक	२८	बाख्रापालन, मौरीपालन		कृषि पर्यटन
२८	PR-BG-028	बिदुरचोक खानीगाउँ चोकदे उर्लेनी काल्चे मालाभन्ज्याङ्ग डोल्खु पुल खरानीटार सडक	४२	तरकारी, कागती, तथा एभोकाडो, भेडापालन, कुखुरापालन, गाईपालन, भैसीपालन	जडिबुटी प्रशोधन	कृषि पर्यटन
२९	PR-BG-029	बिर्खेधारा दलचोकी संखु इकुडोल सडक	२१	तरकारी, च्याउ, कृषि पर्यटन, मौरीपालन, गाईपालन, भैसीपालन		पर्यापर्यटन,कृषि पर्यटन
३०	PR-BG-030	बिसहजारी ताल गीतानगर शिवनगर सुर्यनगर रतनपुर चनौली ददरानी ध्रुव सडक	१८	गाईपालन, भैंसीपालन	दुनाटपरी उद्योग	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
३१	PR-BG-031	इन्द्रसरोवर मार्ग (कलंकी मार्खु बिसुंखेल)	१३	बाखापालन, तरकारी, खाद्यन्न, फलफुल	काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित हस्तकला उद्योग, जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, रिठ्ठा, अमला प्रशोधन, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	होमस्टे, इन्द्रसरोवर ताल पर्यटन, स्थानीय संस्कृति, परम्परा र खाना, पदयात्रा तथा प्रकृति भ्रमण, वन तथा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम
३२	PR-BG-032	बोहोरे दोभान आधाबाटो डाँडागाउँ सरमथली मौरे नारायणस्थान रोसाईबा सडक	२१	मकै, आलु, धान, तरकारी	बोदिचित्त, अमला, वेल	कृषि पर्यटन
३३	PR-BG-033	चारसयवेसी खार्पाचोक	१९	मकै, आलु, धान,	बोदिचित्त,	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		सुँगुरे सडक		तरकारी	अम्रिसो	
३४	PR-BG-034	साँखु भुल्बु अधिकारीगाउँ सातघट्टे आलापोट सुन्दरीजल सडक	८	गाईपालन, आलु, धान र तरकारी	नेपाली कागज, काष्ठकला, फर्निचर, स:मिल, सिताके च्याउ	हरियाली पहाडी दृश्यावलोकन(पर्यटन मार्ग घोषणा)
३५	PR-BG-035	बुस्ती पुतलीकाठ लहरेमाने मृगे सडक	१०	भैसीपालन, गाईपालन र बंगुरपालन	भेनियर, प्लाइउड लगायत कम्पोजिट उद्योग, टिमुर	कृषि पर्यटन
३६	PR-BG-036	छहरे लिखुखोला कविलास घलेभन्ज्याङ्ग सडक	२५	कफी, सुन्तला, कागती, एभोकाडो, तरकारी वाखा, कुखुरापालन, गाईभैसीपालन		कृषि पर्यटन
३७	PR-BG-037	चैनपुर कंकालिनी खैरहनी डडुवा सडक	२२	गाईपालन, भैसींपालन	दुनाटपरी उद्योग	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
३८	PR-BG-038	जिरो किलो अम्बास भोर्ले पाच्र्याङ्ग यार्साडोकलांग सडक	३१	आलु, तरकारी, कागती गाईपालन, भैसीपालन तथा बाख्रापालन	दुनाटपरी, जैविक मल, जडिबुटी प्रशोधन (यात्रे, तितेपाती, तेल), सिस्नुको पाउडर, फर्निचर	कृषि पर्यटन
३९	PR-BG-039	चैनपुर खैरहनी शान्तिबजार खयरघारी रासि सडक	१३	गाईपालन, भैसींपालन	चिउरीको विया प्रशोधन उद्योग	कृषि पर्यटन
४०	PR-BG-040	खुमलटार धापाखेल नागदह बज्रबाराही सडक	७	तरकारी, च्याउ, मौरीपालन भैसीपालन	स:मिल तथा फर्निचर	कृषि पर्यटन
४१	PR-BG-041	सानोसिरुवारी डौंठे जल्केनी सडक	१३	धान, मकै, आलु, तरकारी	सल्लाप्रजाती थिनिङ्ग	कृषि पर्यटन
४२	PR-BG-042	चनौटे पाल्चोकीमाई	८	कागती, अकबरे	अल्लो प्रशोधन	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		दुवाचौर सडक		खुर्सानी, अदुवा, बेसार तरकारी, आलु		
४३	PR-BG-043	टौखेल बढिखेल लेले सडक	८	तरकारी, च्याउ, मकै, पुष्पखेती, गाइपालन, भैर्सीपालन	बाँस तथा हस्तकला	कृषि पर्यटन
४४	PR-BG-044	चरौदी विधाङ नहगुफा सडक	१८	स्थानीय कुखुरा र बाखापालन, मौरीपालन, काफल, आलु, साग	दुनाटपरी फर्निचर	पार्क पूर्वाधार, होमस्टे पर्यटन मार्ग
४५	PR-BG-045	चरिकोट देउराली कालिन्चोक सडक	१८	चौरीपालन र बाखापालन, आलु	नेपाली हातेकागज, अल्लो तथा सिस्नुका कपडा, गैरकाष्ठ वनपैदावर, चुत्रो, मछिनो, जिन्सेश	कृषि पर्यटन, धार्मिक पर्यटन
४६	PR-BG-046	चौबास गुमटि सलम्बु	१८	मकै, आलु, धान,		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		काफ्ले किल्पूबगर सडक		तरकारी		
४७	PR-BG-047	चौघरे (भारदेव) कोन्ज्योसोम गा.पा. चौघरे (मध्य मार्गी) सडक	५	तरकारी, च्याउ, मकै, कोदो, किवी, भैसींपालन	बोधिचित्त	कृषि पर्यटन
४८	PR-BG-048	शिवालय डाँडागाउँ सान्बा देउराली चौलाखर्क सडक	२७	कफी, तरकारी, अदुवा, बेसार, मौरीपालन, पशु तथा माछा पालन	धसिंगरे प्रशोधन, टिमुर, फर्निचर, भेनियर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्यटन, पर्यापर्यटन
४९	PR-BG-049	चौतारा बतासे कुम्भेश्वर सडक	१७	आलु, तरकारी, मकै, केरा		कृषि पर्यटन
५०	PR-BG-050	चौतारा नवलपुर मेलम्ची सडक	३२	धान, मकै, आलु, तरकारी, कफी, केरा		कृषि पर्यटन
५१	PR-BG-051	चौतारा स्याउले ओखेनी गोब्रे	३२	धान, मकै, आलु		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		भोटेनाम्लाङ लेखर्क सडक				
५२	PR-BG-052	गिम्दी कटुवा हेल्टार सडक	१५	तरकारी, मकै, आलु, धान, तरकारी, भैसीपालन	अमला, वेल	कृषि पर्यटन
५३	PR-BG-053	छहरेफेदी पन्तको मोड रानीपौवा सडक	१४	फलफूल, बाख्रापालन, रेम्बो ट्राउट, मुला		कृषि पर्यटन
५४	PR-BG-054	छापभन्ज्यांग ठाँटिपोखरी ढाडखोला फट्केश्वर सडक	१०	च्याउ, धान, मकै, आलु, तरकारी, कुखुरा पालन, गाईपालन		कृषि पर्यटन
५५	PR-BG-055	चुनिया नामटार कालिकाटार भार्ता सडक	२४	बाख्रापालन, कुखुरापालन, मौरीपालन, अन्नबाली	अम्रिसो, काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित	होटल व्यवसाय, ग्रामीण पर्यटन, पदयात्रा, स्थानीय खाना

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					हस्तकला उद्योग, जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, अमला प्रशोधन, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	
५६	PR-BG-056	च्यामासिंह अमलडोल नाला बनेपा सडक	११	खरायोपालन, सिताके च्याउ, मकै, आलु, धान, तरकारी		कृषि पर्यटन
५७	PR-BG-057	च्यामरांगबेसी खोरभन्ज्यांग तालढुङ्गा सडक	३३	मकै, धान, तरकारी	लप्सी, हरों, वरों	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
५८	PR-BG-058	शेरमान मार्ग (डाँडी खहरे सहान बखबर)	४१	धान, मकै, तरकारी , कागती, खरबुजा, मौरीपालन		पार्क पूर्वाधार
५९	PR-BG-059	डाकलाङ लिस्ती भैरवकुण्ड सडक	२१	आलु, गहुँ, फापर, उवा भेडा पालन		कृषि पर्यटन
६०	PR-BG-060	आमा याङ्ग्री सडक (दाउचेत केउरेनी बाँसखर्क बरुवा याङ्ग्री)	२७	धान, मकै, कोदो, गहू, आलु	हिमाली जडिबुटी	साहसिक पर्यटन पदमार्ग
६१	PR-BG-061	डौठे डाँडा बडहरे नेउपानेटार सडक	७	धान, मकै, कोदो, आलु,		कृषि पर्यटन
६२	PR-BG-062	डेकोचा चाँगुनारायण सलम्बुटार सडक	९	गाईपालन, कुखुरापालन	नेपाली कागज, हस्तकला(पाती सुकुल बुनाई), काष्ठकला	कृषि पर्यटन, होटल

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
६३	PR-BG-063	देवीटार दोरम्भा टोकरपुर सडक	४०	आलु, किवी, कागती, मौरीपालन, च्याउ, एभोगाडो, रैथानेबाली, चिया, कफी, अलैंची, पशुपालन	जडिबुटी प्रशोधन केन्द्र(टोकरपुर केन्द्र रहने गरी), भेनियर उद्योग	कृषि पर्यटन, पर्यापर्यटन
६४	PR-BG-064	दामन पाखिन मार्ग (धादिङबेसी सांकोश तिप्लिङ स्याफ्रुबेसी)	१२८	आलु, ओखर, सिमी, चौरीपालन, स्थानीय कुखुरा र वाखापलन	जडिबुटी संकलन तथा जडिबुटी तथा प्रशोधन (धुपी, सुनपाती, जटामसी) जडिबुटी , फर्निचर, रुबी, उत्खनन, अन्य बहुमुल्य मिनरल उत्खनन	कृषि पर्यटन, हिमाली दृश्यावलोकन, पदमार्ग, पार्क पूर्वाधार, होमस्टे
६५	PR-BG-065	ढाँडे बिप्लुम यालाकोट सडक	९	आलू, गहुँ		कृषि पर्यटन
६६	PR-BG-066	धारापानी भदौरे	११	तरकारी, आलू,	जडिबुटी	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		रुप्सेपानी जिबजिबे आलेडाँडा सडक		खाद्यन्न, रैथानेबाली गाईपालन, भैसीपालन तथा बाख्रापालन	संकलन तथा जडिबुटी प्रशोधन (चिराईतो, टिमुर, सतुवा)	
६७	PR-BG-067	धारापानी पटाप कुण्डेश्वर सडक	१०	कुखुरा पालन, बाख्रापालन	हस्तकला(पाती सुकुल बुनाई)	होमस्टे
६८	PR-BG-068	धार्के जीवनपुर आचार्यपोखरी बाह्रबिसे बेलकोटगढी रातमाटे सडक	८	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, मौरीपालन, लिची, गाईपालन, भैसीपालन तथा कुखुरापालन	जैविक मल, दुनाटपरी जडिबुटी	कृषि पर्यटन
६९	PR-BG-069	ढिकुरे खरानीटार सातबिसे समुन्द्रटार गोल्फुभन्ज्यांग सडक	३३	गाईपालन, भैसीपालन, बाख्रापालन र रेम्बो ट्राउट, आलु	जडिबुटी प्रशोधन	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
७०	PR-BG-070	ढिकुरे ढाडेफेदी बस्नेतगाउँ लौकी बाराहीथान सडक	१२	गाईपालन, भैसीपालन, बाख्रापालन र रेम्बो ट्राउट, आलु	जडिवुटी प्रशोधन	कृषि पर्यटन
७१	PR-BG-071	धुलिखेल पनौती सडक	५	आलु, तरकारी	पर्यापर्यटन	होटल
७२	PR-BG-072	धुलिखेल रवि ओपी नगरकोट सडक	१८	गाई, बाख्रापालन, मकै, आलु, तरकारी	स:मिल, फर्निचर	कृषि पर्यटन, रिसोर्ट
७३	PR-BG-073	धुन्चे खडोल सडक	७	आलु, ओखर, रैथानेवाली, कुखुरापालन	सिस्नु, तितेपाती, तेल	कृषि पर्यटन
७४	PR-BG-074	दोलालघाट सल्ले भुम्लु चौबास लौरे देउराली नाग्रे गगर्ने सडक	३३	धान, मकै, गहुँ, कोदो, आलु, कफी, मौरीपालन	अमला, वेल	कृषि पर्यटन
७५	PR-BG-075	दोलालघाट सिलामे	१६	कफी, मकै,	अमला, वेल	पर्या पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		रिष्ठ सिम्थली सडक		फलफुल, मौरीपालन		
७६	PR-BG-076	डुँडामुख देवीटार घुमानेचौर फेदी सडक	१९	कफी, मौरी, मकै, फलफुल	अमला, वेल	पर्या पर्यटन
७७	PR-BG-077	फिकुरी सातदोबाटो ठुलोगाउँ डाँडागाउँ हाकु बाहुनडाँडा सडक	५६	आलु, तरकारी, किवी, ओखर, भेडापालन, बाख्रापालन, रेम्बो ट्राउट, रैथानेवाली (कोदो)	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन (चिराईतो, टिमुर, सतुवा, धसिंगरे) हातेकागज, नर्सरी	साहसिक पर्यटन, कृषि पर्यटन
७८	PR-BG-078	गाल्वा दोरम्भा खोलाखर्क शैलुंगे काटाकुटी सडक	३४	आलु, किवी, कागती, मौरीपालन, च्याउ, एभोगाडो, रैथाने बाली, चिया, कफी, अलैंची,	टिमुर, जडिबुटी तथा प्रशोधन केन्द्र, फर्निचर, भेनियर, प्लाइउड काठ	कृषि पर्यटन, पार्क पूर्वाधार, पर्यापर्टन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				चौरी तथा अन्य पशुपालन व्यवसाय	उत्पादन, सिस्नुको धुलो उत्पादन	
७९	PR-BG-079	गेर्खुटार खानीगाउँ चोकदे सडक	१४	रैथानेवाली (कोदो), बाख्रापालन, कुखुरापालन	जैविक मल	जैविक मल
८०	PR-BG-080	घ्यावापानी सेरा सुर्के निगाले सडक	१८	बाख्रापालन र गाईपालन	सिस्नुको धुलो, उत्पादन, वायोपैलेट र जैविक उत्पादन	कृषि पर्यटन
८१	PR-BG-081	गोदावरी कोरिडोर	१२	गाईपालन, भैसीपालन सिताके च्याउ, तरकारी, च्याउ, पुष्पखेती		होमस्टे, कृषि पर्यटन
८२	PR-BG-082	जडिबुटी (पेप्सीकोला) मुलपानीचौर मनमोहन	१९	तरकारी, गाईपालन		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		मार्ग ब्रह्मखेल गागलफेदी सडक				
८३	PR-BG-083	गोलाभन्ज्यांग ज्यामरुङ सेउली बजार सिम्ले रातमाटे भर्यांगभुरुंग सडक	२९	मौरीपालन, स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन	बांसजन्य हस्तकला फर्निचर	होमस्टे
८४	PR-BG-084	गोसाईकुण्ड मार्ग (जोरपाटी सुन्दरीजल चिसापानी कुटुमसाङ घोप्टेघ्याङ इचोक)	७६	आलु, कोदो, मकै, फापर, ओखर, सुन्तला, फलफुल चौरीपालन, गाईपालन, भैसीपालन, तरकारी	जडिबुटी प्रशोधन	धार्मिक पर्यटन, होमस्टे कृषि पर्यटन
८५	PR-BG-085	गुम्बा चोक पदमपोखरी हाँडीखोला रजैया सडक	२६	गाईपालन, मौरीपालन, तरकारी, अन्नबाली	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, रिट्ठा,	पार्क पूर्वाधार, धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्यटन, ग्रामीण पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					अमला प्रशोधन, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	
८६	PR-BG-086	गुर्जेभन्ज्यांग आइतरामपाटि मैदान छाप तलाखु सडक	२०	संरक्षित संरचनामा तरकारी बाख्रापालन र माछापालन		शहरी ग्रामिण पर्यटन
८७	PR-BG-087	गुर्जेभन्ज्यांग मानेभन्ज्याङ्ग बेतिनी झहरे दुप्चेश्वर सडक	४२	सरक्षित संरचनामा तरकारी मौरीपालन, बाख्रापालन		पार्क पूर्वाधार
८८	PR-BG-088	गुर्जी हरिहरपुरगढी किल्ला सडक	७	अदुवा, बेसार, कागती, तरकारी, कफी, मौरीपालन		कृषि पर्यटन, ऐतिहासिक पर्यटन
८९	PR-BG-089	साँखु घुमारचोक मणिचुण सडक	७	गाईपालन	नेपाली कागज, काष्ठकला, फर्निचर,	पर्यटन मार्ग घोषणा

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					अमला प्रशोधन, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	
८६	PR-BG-086	गुर्जेभन्ज्यांग आइतरामपाटि मैदान छाप तलाखु सडक	२०	संरक्षित संरचनामा तरकारी बाख्रापालन र माछापालन		शहरी ग्रामिण पर्यटन
८७	PR-BG-087	गुर्जेभन्ज्यांग मानेभन्ज्याङ्ग बेतिनी झहरे दुप्चेश्वर सडक	४२	सरक्षित संरचनामा तरकारी मौरीपालन, बाख्रापालन		पार्क पूर्वाधार
८८	PR-BG-088	गुर्जी हरिहरपुरगढी किल्ला सडक	७	अदुवा, बेसार, कागती, तरकारी, कफी, मौरीपालन		कृषि पर्यटन, ऐतिहासिक पर्यटन
८९	PR-BG-089	साँखु घुमारचोक मणिचुण सडक	७	गाईपालन	नेपाली कागज, काष्ठकला, फर्निचर,	पर्यटन मार्ग घोषणा

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					स:मिल, सिताके च्याउ	
९०	PR-BG-090	हाकिम चोक धारे चोक पाण्डे घुम्ती सितामाई सडक	१३	गाईपालन, भैसींपालन	फर्निचर	कृषि पर्यटन
९१	PR-BG-091	हल्दे धोबी ढाडे सिरिसे सडक	३४	आलु, किवी, कागती, मौरीपालन, च्याउ, एभोगाडो, रैथाने बाली, चिया, कफी, अलैंची, पशुपालन तथा दुग्ध व्यवसाय	फर्निचर उद्योग, भेनियर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्यटन
९२	PR-BG-092	बगुवा माल्टा घुसेल देवीचौर डुकुछाप सडक	२६	तरकारी, मास, मकै,धान भैसीपालन		कृषि पर्यटन
९३	PR-BG-093	चालिसे बेलभन्ज्यांग थामभन्ज्यांग सडक	१४	स्थानीय कुखुरा र बाखापालन	स.मिल	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
९४	PR-BG-094	हवेली सापिङ सिम्थली बेघसिम्ले वाफल सडक	२४	धान, मकै, गहुँ, कोदो,आलु, मौरी	हरों, बरों	कृषि पर्यटन
९५	PR-BG-095	हुग्दी बजार हात्तीबाङ (काउले) तीनदोभान बजार सडक	३५	स्थानीय कुखुरापालन, बाखापालन, सागपात, सुन्तला, गाईपालन, भैसींपालन	चिउरी घ्यूबाट मैनबत्ति, साबन, उत्पादन	कृषि पर्यटन
९६	PR-BG-096	खनिया बाडीगाउँ जिनाखु सडक	१३	अदुवा, कागती, चिया, तरकारी	प्रांगारिक मल	पार्क पूर्वाधार
९७	PR-BG-097	जगाती डोलेश्वर आशापुरी काँक्राबारी साँगा झोलुंगे पुल सडक	१६	गाईपालन, भैसीपालन, मकै, आलु, तरकारी	सःमिल, फर्निचर, अल्लो, अम्रिसो	कृषि पर्यटन
९८	PR-BG-098	जगतपुर पार्बतीपुर रामपुर गौतमबुद्ध रङ्गशाला शिवघाट सडक	१७	बाखापालन	फर्निचर	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
९९	PR-BG-099	जलबिरे याङ्ग्राङ ढुंग्रे सडक	१३	बाख्रापालन, मौरीपालन	फर्निचर	पार्क पूर्वाधार
१००	PR-BG-100	साँगाचोक रानीटार झ्याँडि सडक	८	आलु, धान, मकै	अल्लो, अम्रिसो	कृषि पर्यटन
१०१	PR-BG-101	जहरसिंहपौवा भोटेचौर अमले भदौरे धुसेनी मेलम्ची सडक	३२	धान, आलु, अदुवा, तरकारी, मकै, माछापालन, भैसीपालन		होमस्टे, पर्यटन मार्ग घोषणा, कृषि पर्यटन
१०२	PR-BG-102	झुंगा जगाड़ी धनसारी सडक	२८	धान, मकै, तोरी, तरकारी, आँप, लिची, ड्रागन फ्रुट	प्रांगारिक मल	
१०३	PR-BG-103	लुम्टि चनौटे दमार अरुणठाकुर लखिमा सडक	५२	किवी, कागती, अकबरे खुर्सानी, अदुवा, बेसार, तरकारी, आलु, तेजपत्ता	अल्लो प्रशोधन	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१०४	PR-BG-104	ज्यामिरेमाने नवलपुर सडक	६	धान, आलु तरकारी, मकै, ऑप, केरा		कृषि पर्यटन
१०५	PR-BG-105	कलंकी पुरानो नैकाप नागढुङ्गा सडक	९	च्याउ, पुष्पखेती, गाईपालन		कृषि पर्यटन
१०६	PR-BG-106	कमलविनायक सुडाल अधिकारीगाउँ नगरकोट सडक	१६	गाई, बाख्रापालन, आलु, तरकारी	काष्ठकला, फर्निचर, सामिल, अलैची,	कृषि पर्यटन
१०७	PR-BG-107	कामिडाँडा भन्ज्यांग मेधाम्सु फलामसाँगु सिखर अम्बोटे महादेवटार सिसाखानी (पिता दोभान) सडक	२४	तरकारी, सुन्तलाजात फलफुल, केरा	कालीकाठ, सतुवा, लौठसल्ला, चराईतो	कृषि पर्यटन
१०८	PR-BG-108	टोखा साङ्गला बिहानीचोक काभ्रेस्थली तीनपिप्ले सडक	६	स्ट्रबेरी, फलफुलवाली, तरकारी, गाईपालन, भैसीपालन	सामिल, फर्निचर	शहरी ग्रामिण

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१०९	PR-BG-109	नगरकोट कात्तिके जहरसिंहपौवा सडक	७	आलु, तरकारी, गाईपालन, भैसीपालन बाख्रापालन,	काष्ठकला, फर्निचर, स:मिल	शहरी ग्रामिण पर्यटन, कृषि पर्यटन, पर्यापर्यटन
११०	PR-BG-110	कौशलटार बिरुवा पातलेटार अनन्तलिंगेश्वर लाकुरी भन्ज्याङ सडक	१२	गाईपालन, बाख्रापालन, सिताके च्याउ	फर्निचर, जैविक मल, हातेकागज	कृषि पर्यटन
१११	PR-BG-111	काभ्रेभन्ज्यांग कामिटोल सडक	४	मकै, आलु, तरकारी		कृषि पर्यटन
११२	PR-BG-112	खैरेनीघाट बेथान हिलेदेवी गाल्वा सडक	३२	बाख्रापलन	खोटो संकलन, फर्निचर उद्योग, कटहर, सरिफा तथा बेल उत्पादन	पार्क पूर्वाधार

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
११३	PR-BG-113	खैरेनीघाट राकाथुम गाल्वा सडक	१९	बाख्रापलन	कटहर, सरिफा तथा बेल उत्पादन	रिसोर्ट, पार्क पूर्वाधार
११४	PR-BG-114	छ्विस नयाँखर्क मा.वि. भक्तिराम देउरालीटार सडक	२०	आलु, मकै, कोदो, सिमी, जुनार, सुन्तला, कागती		कृषि पर्यटन
११५	PR-BG-115	खानियाखर्क बाहुन तिल्पुंग सडक	४८	जुनार, सुन्तला, कागती, तरकारी, अदुवा, बेसार		होमस्टे
११६	PR-BG-116	खरकट्टा बैकुण्ठे ताल सडक	४	गाईपालन, भैसींपालन, माछापालन		
११७	PR-BG-117	खिम्ती शिवालय धोबी सडक	१८	आलु, कागती, मौरीपालन, रैथाने बाली, चिया, कफी, अलैंची	जडिबुटी उद्योग, तितेपाती, धसिंगरे	होटल तथा आतिथ्य

क्र.सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
					प्रशोधन, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	
११८	PR-BG-118	खोलाखर्क पकनी गैरीगाउँ सडक	२४	तरकारी, खाद्यन्न, गाईपालन, भैसींपालन, बाख्रापालन, बंगुरपालन	अम्रिसो, जडिबुटी प्रशोधन, मसला प्रशोधन	कृषि पर्यटन, ग्रामीण पर्यटन, जैविक विविधतामा आधारित पर्यटन
११९	PR-BG-119	कोल्पुटार दुई पिपल धमले बाघखोर सडक	२७	खाद्यन्न, तरकारी, गाईभैसी तथा बाख्रापालन	स:मिल, फर्निचर	शहरी ग्रामिण पर्यटन
१२०	PR-BG-120	कोठे बिन्जेल चिलाउने धुस्कोट हगाम कामिगाउँ सडक	३६	धान, मकै, कफी, कोपी, केरा, अम्बा		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१२१	PR-BG-121	सिस्नेरी बाँडेगाउँ टौखेल चापागाउँ छम्पी फर्सीडोल फर्पिङ सडक	२१	लप्सी, तरकारी, भैसीपालन, तरकारी, च्याउ, पुष्प, जिम्बु, नासपाती, लप्सी, बाख्रापालन	फर्निचर	कृषि पर्यटन
१२२	PR-BG-122	ललित घुम्ती सडक	१९	तरकारी, च्याउ, धान, गहुँ, पुष्पखेती, गाईपालन भैसीपालन	बाँसजन्य उद्योग, हस्तकला	कृषि पर्यटन
१२३	PR-BG-123	ठुलो गर्दुवा कार्तिक बनखु घर्तीछाप सडक	३२	कफी, मकै, कोदो, आलु, कागती, तरकारी, रैथाने बाली, मौरीपालन	कालीकाठ, अम्रिसो	कृषि पर्यटन
१२४	PR-BG-124	मनहरी आदमघाट सडक	७८	स्थानीय कुखुरा र बाखापलन,	गोल तथा पिलेट,	कृषि पर्यटन, स्थानीय संस्कृति,

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				माछापालन, बंगुरपालन, कफी, खाद्यन्न, गाईपालन, भैसीपालन, फलफुल (केरा), आलु	चिराइतो, जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, रिठ्ठा, अमला प्रशोधन, वन नर्सरी तथा बिरुवा उत्पादन	परम्परा र खाना, पदयात्रा तथा प्रकृति भ्रमण, वन तथा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम
१२५	PR-BG-125	मैनापोखरी ज्यामिरे हिटी खहरे पोखरे मिर्गे सडक	११	बाखापालन	बांस, निगालोजन्य हस्तकला, गैरकाष्ठ बनपैदावर (चुत्रो मखिनो, जिन्सेङ्ग) भेनियर प्लाईउड लगायत कम्पोजिट उद्याग	डार्क पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१२६	PR-BG-126	गाईपाइले टार लेखर्क गुन्सा रैथाने सडक	१२	आनु, मकै	जडिबुटी	कृषि पर्यटन
१२७	PR-BG-127	फजिमटार चैलुंग भुवाभन्ज्यांग सडक	११	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, आलु, काफल, सुन्तला	चिउरी प्रशोधन	कृषि पर्यटन
१२८	PR-BG-128	मकैबारी देउराली पानीघाट सडक	११	बाख्रापालन, गाईपालन	भेनियर प्लाईउड लगायत कम्पोजिट उद्याग	कृषि पर्यटन
१२९	PR-BG-129	मलेखु कुडुले ताल्ती सिमटार जरुंग बैकुण्ठ सडक	३४	स्थानीय कुखुरापालन, वाख्रापलन, मौरीपालन, तरकारी, अन्नबाली,	काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित	कृषि पर्यटन, पदयात्रा, होटल व्यवसाय

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				गाईपालन, भैंसीपालन, बंगुरपालन, सुन्तला	हस्तकला उद्योग	
१३०	PR-BG-130	मनहरी चैनपुर सडक	८	गाईपालन, भैंसीपालन, तरकारी, अन्नबाली, फलफुल(ड्रागन फ्रुट)	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, आयुर्वेदिक तेल प्रशवधन (तितेपाती)	कृषि पर्यटन, वन तथा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम
१३१	PR-BG-131	ठुलोखोला लामीडाँडा गल्छी सडक	४०	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, फुलगोबी	काष्ठकला (ठेकी मादल)	कृषि पर्यटन
१३२	PR-BG-132	मान्द्रेढुङ्गा गौरीबेसी कालीखोला भट्टगाउँ खङ्गभन्ज्यांग सडक	११	बदाम, आलु, खाद्यन्न गाईपालन, भैसीपालन	दुनाटपरी	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१३३	PR-BG-133	मन्थली भूतिया खोला कठजोर धोबी सडक	२१	कफी, तरकारी, अदुवा, बेसार, मौरीपालन, बाखापलन, कुखुरापलान	बेलजुल, फर्निचर	धार्मिक पर्यटन, पार्क पूवाधार
१३४	PR-BG-134	मन्थली सुनारपानी सालु	३१	कफी, तरकारी, कागती, अदुवा, बेसार, मौरीपालन, बाखापलन, कुखुरापलान तथा दुग्ध उत्पादन	बेलजुल, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	धार्मिक पर्यटन, पर्यापर्यटन
१३५	PR-BG-135	मेलम्ची फट्टे दुवाचौर ककनी शेर्माथाङ छिमी घ्याङ्गुल तार्केघ्याङ सडक	३२	धान, तरकारी, बानु, मकै चिया		ग्रमिण पर्यटन
१३६	PR-BG-136	मेलम्ची ज्यामिरे गुफाडाँडा मुलखर्क गोब्रे सडक	२१	धान, मकै, तरकारी, चिया		होमस्टे तथा होटस

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१३७	PR-BG-137	पाँचपोखरी सडक (मेलम्ची तिपेनी भोतांग)	२९	आलु, मकै, धान, कोदो, फापर, केरा		ग्रमिण पर्यटन
१३८	PR-BG-138	मेलचौर चिलाउने भैंसे सडक	१३	आनु, मकै, कोदो		कृषि पर्यटन
१३९	PR-BG-139	मेलघुम्ती काटाकुटी दुधपोखरी लिसंखु सडक	१६	बाख्रापालन	वायोपेलेट, काठजन्य साना तथा मझौला उद्योग, खोटो प्रशोधन, गैरकाष्ठ वनपैदावर (चुत्रो, मछिनो, जिन्सेङ्ग)	कृषि पर्यटन
१४०	PR-BG-140	मध्यपहाडी लोकमार्ग सिलामे घ्यांगस्वाँरा सातविसे सडक	१८	सुन्तला, फलफुल, चिया, बाख्रापालन, गाईपालन, भैसीपालन, मौरीपालन		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१४१	PR-BG-141	मिलनटार किरानचोक कटुन्जे थुम्कीडाँडा दुम्सीखर्क दामगाडे सडक	३४	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापलन, गाईपालन, भैसीपालन, तरकारी, अन्नबाली, फलफुल	दुनाटपरी, काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित हस्तकला उद्योग	कृषि पर्यटन, परम्परागत खाना, पदयात्रा
१४२	PR-BG-142	नागी मझुवा अमारे मुलकोट सडक	२७	किवी, अकवरे खुर्सानी, कागती, अदुवा, बेसार, मौरीपालन		कृषि पर्यटन
१४३	PR-BG-143	नगरकोट नयाँगाउँ कुन्ता सडक	१७	तरकारी, मकै, आलु, धान	कृषि वन	कृषि पर्यटन
१४४	PR-BG-144	नयाँपुल बालकर टेकानपुर तौथली खरीढुङ्गा सडक	२१	बाख्रापालन, गाईपालन, आलु, मकै, कोदो		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१४५	PR-BG-145	नयाँपुल पवटि डाँडाखर्क सडक	२७	बाख्रापालन, गाईपालन, सुन्तला,आलु	टिमुर, काठजन्य साना तथा मझौला उद्योग	होमस्ट
१४६	PR-BG-146	शिखरकोट दामन डाँडाबास दामगाडे महादेववेशी सडक	३८	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, गाईपालन, भैंसीपालन, बंगुरपालन, तरकारी, अन्नबाली, फलफुल, आल्चा र अकबरे खुर्सानी, आलु	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, रिठ्ठा, अमला प्रशोधन, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	कृषि पर्यटन, पार्कपूर्वाधार, स्थानीय संस्कृति, परम्परा र खाना, पदयात्रा तथा प्रकृति भ्रमण, वन तथा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम
१४७	PR-BG-147	सातदोबाटो टिकाभैरब सडक	११	तरकारी, च्याउ, पुष्पखेती भैसीपालन	फर्निचर, स:मिल	कृषि पर्यटन
१४८	PR-BG-148	पाल्पाभन्ज्यांग साधभन्ज्यांग खरी बुन्कोटघाट सडक	२०	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापलन्, सागपात	दुनाटपरी, खोटो संकलन	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१४९	PR-BG-149	पाँचखाल बोहरेदोभान ठुलो पर्सेल माम्ती नेपालथोक सडक	५३	आलु, तरकारी, केरा, कागती	कृषि वन, अमला, बेल	कृषि पर्यटन
१५०	PR-BG-150	पाँचखाल पलान्चोक भगवती कोशिदेखा तिमालबेसी ठुलोपर्सेल सडक	२२	आलु, तरकारी, केरा	टिमुर, बेल	कृषि पर्यटन
१५१	PR-BG-151	पाँचपाण्डव राईगाउँ क्यान्टिन सडक	२५	भैंसीपालन, बंगुपालन, बाख्रापालन, कुखुरापालन, अन्नबाली(कोदो, फापर)	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, रिठ्ठा, अमला प्रशोधन, आयुर्वेदिक तेल प्रशोधन	कृषि पर्यटन, वन तथा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम
१५२	PR-BG-152	परेवाटार कुम्पुर भन्ज्याङ कालिदह सडक	१७	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन	जैविक मल	सालक वासस्थान

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१५३	PR-BG-153	पर्खालचौर डाँडाचौर बुढापोखरी रानिकोट सुर्यविनायक सडक	१४	गाईपालन, बाख्रापालन, तरकारी	फर्निचर, सिताके च्याउ, जैविक मल, लोक्ता (हातेकागज)	कृषि पर्यटन
१५४	PR-BG-154	नीलबाराही नेपाल इन्जिनियरिङ कलेज पिखेल तेलकोट सडक	१०	गाईपालन, बाख्रापालन	काष्ठकला, स:मिल, फर्निचर,	कृषि पर्यटन
१५५	PR-BG-155	फापरबारी शिखरपुर हात्तिसुडे सडक	७	गाईपालन, भैंसीपालन, माछापालन, बंगुरपालन, फलफुल, फुल(सयपत्री), मास, बोडी, मस्याङ	अम्रिसो, आयुर्वेदिक तेल प्रशोधन	कृषि पर्यटन, होटल व्यवसाय, धार्मिक पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१५६	PR-BG-156	फर्पिङ्ग हुमाने फाखेल कुलेखानी सडक	२६	तरकारी, पुष्पखेती, गाजर, आरु, अन्नबाली, कुरिलो, आरुबखडा, लप्सी, नास्पाती गाईपालन, भैसीपालन, कुखुरापालन, बंगुरपालन, बाख्रापालन, मौरीपालन,	काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित हस्तकला उद्योग, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	शहरी ग्रामिण पर्यटन, होमस्टे, होटल व्यवसाय, पदयात्रा, धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्यटन, ताल पर्यटन
१५७	PR-BG-157	प्रकृतिपथ (फोस्रेटार परेवाटार वेनीदोभान)	३८	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापलन	दुनाटपरी	कृषि पर्यटन
१५८	PR-BG-158	मोहनचन्द्र मार्ग (पिपलभन्ज्यांग हायुटार रामपुर)	३७	खुर्सानी, तरकारी, कोदो		कृषि पर्यटन
१५९	PR-BG-159	रुद्र मार्ग (पिप्ले	१०	गाईपालन,	आयुर्वेदिक	पार्क पूर्वाधार,

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		मक्रान्चुली मकवानपुरगढी)		बाख्रापालन, तरकारी	औषधि प्रशोधन (राजवृक्ष), गैरकाष्ठ वन पैदावर प्रशोधन	धार्मिक तथा सांस्कृतिक पर्यटन, ऐतिहासिक पर्यटन, स्थानीय संस्कृति तथा परम्परा
१६०	PR-BG-160	रानीपौवा चतुराले ढाँडफेदी बासुकी गंगटे सडक	२०	खाद्यन्नवाली, स्ट्रवेरी, ड्रागनफुट, रेम्बोट्राउट, बाख्रापालन, गाईपालन, भैसीपालन	दुनाटपरी	कृषि पर्यटन
१६१	PR-BG-161	रस्नालु भुजीडाँडा कालोचौतारा प्रिती चिलाउने सडक	३७	आलु, कागती, रैथानेबाली, चिया, कफी, अलैंची, मौरीपालन, बाख्रापालन	जडिबुटी उद्योग, तितेपाती, धसिंगरे प्रशोधन, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	होमस्टे, पर्यापर्यटन
१६२	PR-BG-162	रस्नालु गर्ज्याग देउराली गुम्देल	२७	आलु, कागती, रैथानेबाली, चिया,	जडिबुटी उद्योग,	होमस्टे, पर्यापर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		सडक		कफी, अलैंची, मौरीपालन, बाख्रापालन	तितेपाती, धसिंगरे प्रशोधन, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	
१६३	PR-BG-163	रत्ननगर सौराहा चक्रपथ	१०	गाईपालन, भैसींपालन, माछापालन	फर्निचर	होटल व्यवसाय
१६४	PR-BG-164	रोंगा गोल्जुंग थाङमाचेत सुनपाती गतलाङ सडक	१४	आलु, मुसुरो, रैथानेवाली, ओखर, स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन (चिराईतो, टिमुर, सतुवा,लौठसल्ला)	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१६५	PR-BG-165	सल्लाघारी दुवाकोट फुयालगाउँ मुलपानीचौर सडक	६	फलफुल, गाईपालन	फर्निचर, काष्ठकला, स:मिल,	कृषि पर्यटन
१६६	PR-BG-166	सल्लाघारी कटुन्जे लुभु शंखादेवी सडक	७	फलफुल, तरकारी, धान, मकै, च्याउ, पुष्पखेती, गाईपालन	फर्निचर, काष्ठकला, स:मिल, प्रांगारिक मल	कृषि पर्यटन
१६७	PR-BG-167	सालु गैराथोक कुकुरकाटे भन्ज्यांग धोवी दुरागाउँ भुजी बाम्ती सडक	२५	आलु, कागती, सुन्तला, जुनार, रैथानेबाली, चिया, कफी, अलैंची, मौरीपालन, बाख्रापालन	तितेपाती, धसिंगरे प्रशोधन, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्यटन
१६८	PR-BG-168	सामरी कल्लाबारी पिखरीडाँडा परिनिती धुवाँकोट सडक	१०	आलु, तरकारी, स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन,	जडिबुटी प्रशोधन	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				मौरीपालन, गाईपालन, भैसीपालन		
१६९	PR-BG-169	सामरी पुल डुम्रेकुना सुकौरा जितपुर भन्ज्यांग सडक	२६	गाईपालन, भैंसीपालन, मौरीपालन, बाख्रापालन, तरकारी, अन्नबाली	अम्रिसो, अमला, रिठ्ठा, तितेपाती प्रशोधन, वन नर्सरी	कृषि पर्यटन, पदयात्रा, ग्रामीण पर्यटन
१७०	PR-BG-170	ससाह अमराई ठुलीचौर झरुवा कुमलटारी सडक	२२	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन		धार्मिक पर्यटन
१७१	PR-BG-171	ससिवा भन्ज्यांग ठुलादुर्लङ्ग कटुवा सडक	१९	कफी, मास, केरा		कृषि पर्यटन
१७२	PR-BG-172	चन्द्रागिरी मार्ग (बल्खु खोला	१७	तरकारी, , फलफुल,	प्रांगारिक मल, फर्निचर	शहरी ग्रामिण पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		(नैकाप) देउराली महालक्ष्मी दोभान)		गाईपालन, बाख्रापालन		
१७३	PR-BG-173	सौराहा दोरंगी मिलचोक तरौली हेल्थ पोष्ट खैरहनी सडक	८	गाईपालन, भैसींपालन	फर्निचर	होमस्टे
१७४	PR-BG-174	सेलेघाट रामेछाप सिम्ले सडक	२६	कागती, सुन्तला, जुनार रैथानेबाली, चिया, कफी, अलैंची, मौरीपालन, बाख्रापालन	फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्यटन
१७५	PR-BG-175	शक्तिखोर ठकुरी भन्ज्यांग समिटार खुरखुरे सडक	३७	बाख्रापालन, बंगुरपालन	खोटो संकलन, फर्निचर उद्योग	पार्क पूर्वाधार
१७६	PR-BG-176	सिक्टार आगिनचोक फुलखर्क चिम्चोक तावल ताजिमारांग सडक	४४	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, सागपात		कृषि पर्यटन, होमस्टे

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१७७	PR-BG-177	सिक्टार बुढाथुम बसेरी सडक	१६	स्थानीय कुखुरा र बाखालन	जडिबुटी प्रशोधन	कृषि पर्यटन
१७८	PR-BG-178	सिन्धुखोला गिरानचौर महभीर सोतिखोला हैबुंग पाटिभन्ज्यांग सडक	२७	आलु, धान, मकै, चिया सुन्तला, केरा		कृषि पर्यटन
१७९	PR-BG-179	सिन्धुलीगढी बन्दीपुर कोटगाउँ रातमाटे सडक	३९	कोदो, मकै, आलु, तरकारी, किवी		पार्क पूर्वाधार, ऐतिहासिक पर्यटन
१८०	PR-BG-180	सिंगटी लादुक बुलुंग ओरांग जगत सडक	२९	बाखापालन,बंगुरपालन	भेनियर, प्लाईउड, चिराईतो, सतुवा, टिमुर, आम्रिसो	कृषि पर्यटन
१८१	PR-BG-181	सिंगटी सोरुंगखोला खोपाचागु सडक	१२	बाखापालन	भेनियर, प्लाईउड, चिराईतो, सतुवा, टिमुर, आम्रिसो	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१८२	PR-BG-182	स्वयम्भु इचंगुनारायण रामकोट भिमढुंगा सडक	११	गाईपालन, भैंसीपालन		होमस्टे, होटल
१८३	PR-BG-183	सित्का भीरपानी गोगनपानी भदौरे देउराली सडक	३२	च्याउ, रैथानेबाली, मौरीपालन, बंगुरपालन तथा बाख्रापलन	अम्रिसो, फर्निचर उद्योग, कटहर, सरिफा तथा बेल उत्पादन	पार्क पूर्वाधार, पर्यापर्टन
१८४	PR-BG-184	सिमात घुम्ती थली बकैया पाङ्गदुरे पुल धियाल दोभान बिजयबस्ति सडक	३४	गाईपालन, भैंसीपालन, बंगुरपालन, बाख्रापालन, तरकारी, अन्नबाली, फलफुल	गैरकाष्ठ वन पैदावर प्रशोधन, विरुवा उत्पादन	होटल व्यवसाय, स्थानीय खाना
१८५	PR-BG-185	गोकर्ण तारेभीर नारायणस्थान सडक	१३	बाख्रापालन, भैंसीपालन		कृषि पर्यटन
१८६	PR-BG-186	सुनखानी साङ्बा बिगु	४९	गाईपालन,	टिमुर , वायोपेलेट,	कृषि पर्यटन मार्ग

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		गुम्बा सडक		बाख्रापालन सुन्तला	काठजन्य साना तथा मझौला उद्योग	
१८७	PR-BG-187	चाँगुनारायण मार्ग	११	खरायोपालन, गाईपालन	स:मिल, फर्निचर	सांस्कृतिक पर्यटन मार्ग
१८८	PR-BG-188	धादिङबेसी खाल्टे डाँडागाउँ फोस्रेटार सडक	२१	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, सागपात, आलु	थाकल हस्तकला, दुनाटपरी	कृषि पर्यटन
१८९	PR-BG-189	कातर्चे सिम्पाल नवलपुर सडक	१५	धान, आलु, मकै		कृषि पर्यटन
१९०	PR-BG-190	पवटी भैंसे सडक	९	बाख्रापालन, भैसीपालन, आलु, सुन्तला	टिमुर, काठजन्य साना तथा मझौला उद्योग	होटल तथा रिसोर्ट, होमस्टे
१९१	PR-BG-191	तालामाराङ मानेभन्ज्यांग ओखेनी थकनी सडक	१८	आलु, मकै, फापर		कृषि पर्यटन

क्र.सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१९२	PR-BG-192	तारेभीर शिवालय धौले सडक	१३	आलु, कागती, रैथानेबाली, चिया, कफी, अलैंची, मौरीपालन तथा अन्य पशुपालन	जडिबुटी उद्योग, तितेपाती, धसिंगरे प्रशोधन, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	पार्क पूर्वाधार
१९३	PR-BG-193	मलेखु लोथर सडक	४९	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, बंगुरपालन, तरकारी, अन्नबाली, फलफुल	काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित हस्तकला उद्योग, खोटो संकलन, वन नर्सरी तथा विरुवा उत्पादन	कृषि पर्यटन, होटल तथा होमस्टे, पार्क पूर्वाधार, जैविक विविधतामा आधारित पर्यटन
१९४	PR-BG-194	ठिमी बोडे मुलपानी क्रिकेट रंगशाला सडक	५	गाईपालन, भैसीपालन	काष्ठकला, स:मिल, फर्निचर, जैविक मल, हातेकागज	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
१९५	PR-BG-195	ठिमी गाम्चा तार्खाखल पातलेटार सडक	६	गाईपालन, तरकारी, च्याउ, पुष्पखेती	काष्ठकला, स:मिल, फर्निचर, जैविक मल, हातेकागज	कृषि पर्यटन
१९६	PR-BG-196	दुम्जा मरिण सडक	५१	मकै, गहुँ, कोदो, धान, तोरी, तरकारी		पार्क पूर्वाधार
१९७	PR-BG-197	भोर्ले तिनेखु इबिथान सडक	१४	बाख्रापालन	नेपाली हातेकागज, अल्लो तथा सिस्नुका कपडा, चुत्रो, मछिनो, जिन्सेंग, चिराईतो सतुवा,	कृषि पर्यटन
१९८	PR-BG-198	जगतपुर कृष्णचोक मणिपुर शंकरचोक भिमनगर शारदानगर	२०	गाईपालन, माछापालन	फर्निचर	पार्क पूर्वाधार

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		(हेल्थपोष्ट) बिजयनगर शिवघाट सडक				
१९९	PR-BG-199	टिप्पर मार्ग (शालिनदि सिमलबोट छापभन्यांग)	१८	गाईपालन, भैसीपालन		कृषि पर्यटन
२००	PR-BG-200	टोकरपुर थारभन्ज्यांग पुडी काफ्ले सडक	२९	आलु, रैथानेबाली, मौरीपालन तथा अन्य पशुपालन	जडिबुटी उद्योग, तितेपाती, धसिंगरे प्रशोधन, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्यटन
२०१	PR-BG-201	पोष्टबहादुर बोगटी मार्ग (राईसिंग हर्कपुर गोगने देउराली मेघाङ दार्खा)	४४	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, किवी, अकबरे खुर्सानी, तरकारी, गाईपालन, भैसीपालन,	जबिबुटी प्रशोधन (चिराईतो, लौठसल्ला) नर्सरी	पार्क पूर्वाधार, कृषि पर्यटन
२०२	PR-BG-202	त्रिशुली (कोलोनी)	४७	कफी, खाद्यन्न,	जडिबुटी	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
		सोले मनकामना काउले भाल्चे साल्मे मेघाङ सडक		तरकारी, फलफुल, गाईपालन, भैसीपालन तथा भेडाबाख्रापालन		
२०३	PR-BG-203	त्रिवेणीघाट राजगाउँ मणिमुहान ठेडी खोला सडक	७	च्याउ, अम्रिसो, रैथानेबाली, तरकारी, मौरीपालन, सुंगुर तथा बाख्रापालन	फर्निचर उद्योग, कटहर, सरिफा तथा बेल उत्पादन	कृषि पर्यटन
२०४	PR-BG-204	छ्पेली भट्टेडाँडा टुङ्गन कोरिडोर	१५	तरकारी, भैसीपालन	अम्रिसो	कृषि पर्यटन
२०५	PR-BG-205	तुनीबोटे मेलडाँडा मांखा राम्चे रातमाटे बाह्बिसे सडक	२४	आलु, मकै, फापर, लसुन, प्याज, मौरीपालन	जडिबुटी	कृषि पर्यटन
२०६	PR-BG-206	जम्बुखोर बराम्ची ढाँडे सडक	२४	धान, आालु, तरकारी, मकै		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
२०७	PR-BG-207	सिद्धको थान जुँगु झ्याकु तिनेखु सडक	३३	बाख्रापालन	मालागिरी उत्पादन, टिमुर, सिस्नुको धुलो	कृषि पर्यटन, साहसिक पर्यटन
२०८	PR-BG-208	कुडुले धारापानी थाक्ले साँधीखोला सडक	७	आनु, तरकारी, धान, बाख्रापालन	फर्निचर फलफल (आँप, लिची कटहर)	कृषि पर्यटन
२०९	PR-BG-209	सिन्धुलीगढी सिम्पानी खुर्कोट	१६	अकवरे खुर्सानी, कागती, तरकारी, मौरीपालन		कृषि पर्यटन, ऐतिहासिक पर्यटन
२१०	PR-BG-210	सिम्लेखोला बन्दीपुर सडक	१०	कागती, तरकारी, कोदो, कफी		कृषि पर्यटन
२११	PR-BG-211	बहादुरा दोभान मोहनटार ढोडेनी महादेवडाँडा पाथीभरा खुर्हरी बाहुनतिल्पुंग सडक	४२	मकै, तरकारी, सुन्तला, किवी		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
२१२	PR-BG-212	भिमस्थान बेलघारी छरछरे रुचानी दोभानटार सडक	२०	किवी, सुन्तला, तरकारी		कृषि पर्यटन
२१३	PR-BG-213	नमोबुद्ध दाप्चा नेपाने गहते फलामसाँगु सिखर अम्बोटे सनाकोट तारा खस्ने लेक गोकुले सडक	४८	तरकारी, सुन्तला, किवी, अलैंची, मौरीपालन	कालीकाठ, चिराइतो	धार्मिक पर्यटन
२१४	PR-BG-214	प्रिती कुबुकास्थली बाम्तीभण्डार सडक	१५	आलु, कागती, तरकारी, रैथानेबाली, चिया, कफी, अलैंची, मौरीपालन तथा अन्य पशुपालन	जडिबुटी उद्योग, फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्याटन, पर्यापर्यटन
२१५	PR-BG-215	मनमती कोरिडोर	७	गाईपालन, भैसीपालन		कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
२१६	PR-BG-216	मितेरी मार्ग (स्युचाटार पंचकन्या नैकाप स्विजरल्याण्डपार्क दहचोक नागढुंगा)	१२	गाईपालन, बाख्रापालन		होमस्टे
२१७	PR-BG-217	रामकोट नर्सरीभन्ज्यांग दहचोक सडक	६	तरकारी, स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, गाईपालन, भैंसीपालन		कृषि पर्यटन, होमस्टे, प्राकृतिक दृश्यावलोकन
२१८	PR-BG-218	भोक्टेनी सेमजोंग मार्पाक बोरांग सडक	२१	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन	जबिबुटी प्रशोधन (अल्लो)	कृषि पर्यटन
२१९	PR-BG-219	टौखेल सिमखोला सानोमार्खु हेभी सडक	१६	कुखुरापालन, बंगुरपालन, बाख्रापालन, गाईपालन, भैंसीपालन,	तेजपत्ता, रिठ्ठा, अमला प्रशोधन, आयुर्वेदिक तेल प्रशोधन(तितेपा ती)	कृषि पर्यटन, होमस्टे, स्थानीय खाता, रहनसहन, प्राकृतिक दृश्यावलोकन(मोहि

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				माछापालन, मौरीपालन, अन्नबाली		नी झरना)
२२०	PR-BG-220	खरखण्डेटार सिलिंगे ठुलोटोड्के खैरांग बरौदि सडक	४६	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, बंगुपालन, अन्नबाली, चिउरी, अम्रिसो	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग, तेजपत्ता, रिट्ठा, अमला प्रशोधन, आयुर्वेदिक तेल प्रशोधन	कृषि पर्यटन, प्रकृति भ्रमण, वन तथा जैविक विविधतामा आधारित इकोटुरिजम
२२१	PR-BG-221	धोवी खोल्मागाउँ गोठगाउँ साँघुटार सडक	२२	कागती, सुन्तला, जुनार, मौरीपालन, रैथाने बाली, अलैंची, बाख्रापालन	फर्निचर, प्लाइउड काठ उत्पादन	कृषि पर्यटन
२२२	PR-BG-222	आदमटार आमडाँडा सुनौलाबजार सडक	१४	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन	जैविक मल	कृषि पर्यटन

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्बाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
२२३	PR-BG-223	बाँडभन्यांग काफलचौर टोप्लांग गुर्दुग दामिचौर सडक	३६	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन, गाईपालन, भैसीपालन, बंगुरपालन, तरकारी, फलफुल, पुष्पखेती	काठ तथा फर्निचर उद्योग, बाँस तथा निगालोमा आधारित हस्तकला उद्योग	कृषि पर्यटन, ग्रामीण पर्यटन, स्थानीय संस्कृति र परम्परा पर्यटन
२२४	PR-BG-224	बैरेनी ठाँटि नलांग कमलाबारी सडक	१४	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन		कृषि पर्यटन
२२५	PR-BG-225	खेस्टेखोला बान्द्रे मजुवा सडक	२६	स्थानीय कुखुरा र बाख्रापालन		कृषि पर्यटन
२२६	PR-BG-226	नुचेत गोंगाभन्ज्यांग सेर्तुंग सडक	४५	किवी, ओखर आलु र भेडापालन, किवी, ओखर, तरकारी, ,	जडिबुटी चिराईतो, टिमर सतुवा, लौठसल्ला जटामसी, निरमसी, बाँसनिगालो जन्य	कृषि पर्यटन, पर्यटन मार्ग

क्र. सं.	सडक कोड	सडकको नाम	जम्मा लम्वाई (कि.मी.)	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा कृषि तथा पशुपालनका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्रमा वन उधमका सम्भावना	सडकको प्रभाव क्षेत्र मा पर्यटनका सम्भावना
				भेडापालन	हस्तकला, हाते कागज, सिन्के धुप	
२२७	PR-BG-227	नल्लु दोबाटो भारदेउ चौघरे गोटीखेल सडक	२१	आलु, अदुवा, तरकारी, फलफुल(नास्पाती)	बाँस तथा निगालोमा आधारित उद्योग	वन पदमार्ग, धार्मिक पदमार्ग, होमस्टे
२२८	PR-BG-228	दोलखा नागदह मार्बु सडक	१६	आलु, कोदो, फापर, बाख्रापालन	जडिबुटी प्रशोधन	कृषि पर्यटन, होमस्टे
२२९	PR-BG-229	हेटौंडा चक्रपथ (चुच्चे खोला एक्लेखेत फुर्केचौर जाँते रातोमाटे पदमपोखरी तीनताप्के)	४०	धान, मकै, गहुँ, तरकारी	जडिबुटी संकलन तथा प्रशोधन उद्योग	इकोटुरिजम
२३०	PR-BG-230	मध्य पहाडी लोकमार्ग आरुबोटे कात्तिके देउराली ढाँडखर्क काफ्ले नाग्रे गगर्चे सडक	२५	अदुवा, बेसार, आलु, कोदो	बाँस तथा निगालोमा आधारित उद्योग	कृषि पर्यटन, होमस्टे, पदमार्ग, इकोटुरिजम

निष्कर्ष

सडक पूर्वाधार र उद्यमशिलताको अन्तरसम्बन्धलाई व्यवस्थित रूपमा सम्बोधन गर्ने यो अवधारणाले बागमती प्रदेशका प्रादेशिक सडक कोरिडोरहरूलाई यातायातको माध्यमबाट आर्थिक कोरिडोरका रूपमा विकास गर्ने मार्गचित्र प्रस्तुत गरेको छ। सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिमा भइरहेको लगानीबाट अधिकतम प्रतिफल प्राप्त गर्न सडकको प्रभाव क्षेत्रमा रहेका कृषि, वन, पर्यटन, उद्योग तथा सेवा क्षेत्रका सम्भावनालाई उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण र बजार प्रणालीसँग आबद्ध गर्नु अपरिहार्य छ। यसका लागि प्रदेश सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालय तथा निकाय, स्थानीय तह, निजी क्षेत्र, सहकारी र सामुदायिक संस्थाहरूबीचको समन्वय एवं साझेदारी तथा महिला, युवा, विपन्न र सीमान्तकृत समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्ने लक्षित कार्यक्रम आवश्यक हुनेछन्।

यो अवधारणापत्र मुख्यतः द्वितीयक स्रोतहरूको अध्ययन तथा विश्लेषणका आधारमा तयार गरिएको हो। यसमा नेपालको संविधान, सोह्रौं योजना (आ.व. २०८१/८२-२०८५/८६), बागमती प्रदेशको दोस्रो आवधिक योजना, प्रदेश सार्वजनिक सडक ऐन, २०७८, प्रादेशिक सडक यातायात गुरुयोजना, राष्ट्रिय जनगणना २०७८, श्रमशक्ति सर्वेक्षण २०७५ तथा प्रादेशिक सडकहरूको पूर्व-सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनलगायत प्रकाशित नीतिगत, कानुनी एवं तथ्याङ्कीय सामग्रीलाई मुख्य आधारका रूपमा उपयोग गरिएको छ। तसर्थ यसमा प्रस्तुत सम्भावनाका विवरणहरू मार्गदर्शक प्रकृतिका भएकाले कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयनका क्रममा स्थलगत अध्ययन, सरोकारवाला परामर्श र आवधिक अनुगमन-मूल्याङ्कनमार्फत यस अवधारणालाई थप परिमार्जन र वस्तुनिष्ठ बनाउँदै लैजानु आवश्यक हुनेछ।

बागमती प्रदेश सरकार
भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय
यातायात पूर्वाधार निर्देशनालय
हेटौंडा, नेपाल